



## KUPOVICS RENÁTA A Himfi család leszármazása

### *The descent of the Himfi family*

The Himfi family rose to the rank of nobility from the stratum of *leporariferi*, i.e. royal *conditionarii*, serving in the Bakony region at the last third of the 13<sup>th</sup> century by Him, son of Márton. His descendants later divided into more branches and sub-branches, named after their properties. The family flourished under the rule of the Angevin dynasty, they actually reached the status of barony by Benedek, son of Pál (son of Him), the most significant member of the family, founder of the branch Döbrönte, an excellent military leader, official and diplomat of Louis 1<sup>st</sup>, and their service was rewarded by great donations of land, mainly in Temesköz and in the northern part of present-day Transdanubia. After his death the changing historical background and the early decease of his son, Miklós meant great obstacles for the family to overcome, but by the second third of the 15<sup>th</sup> century the offsprings of Benedek had found their way to prosper again by the service of Miklós Újlaki and later the Szapolyai family. Other descendants of Him had to face similar difficulties in the family and in their „profession”, as well to get by. All branches of the family lost their properties in Temesköz by the middle of the 15<sup>th</sup> century due to Turkish invasions, but it meant a greater blow for those members of the family that had resided in that region of the country, and were forced to leave it behind. After the extinction of the male line (1502), the Essegvári family became the new owner by marriage of the Himfi fortune.

### A kezdetekről

A Himfiek ősei Németiben (Veszprém vm.) élő *conditionariusok* (*leporariferi*) voltak, az elterjedt vélekedéssel szemben nem a Szalók nemzetségből származtak.<sup>1</sup> A család névadó őseit, Németi Márton fia Himet és rokonait IV. László király 1275-ben emelte a *serviens regis* soraiba.<sup>2</sup> A források rendsze-

rint az 1278-ban mint a nyulászok/agarászok ispánjaként (*comes leporariferorum*) szolgáló Him négy fiáról (László, Him, György és Pál) tesznek említést.<sup>3</sup> Az 1323-ban előforduló János név valószínűleg elírás.<sup>4</sup> A négy fiú kezdetben familiárisként kereste boldogulását, majd I. Károly király szolgálatába szegődött. Közülük László jutott a legmagasabbra: 1320/1321–1330 között bakonyi ispánként, 1325-től hölgykői, 1326-tól cseszneki várnagyként tevékenykedett.<sup>5</sup> Him apja nyomdokaiba lépett, 1345-ben mint *comes leporariferorum* említik.<sup>6</sup> Az ekkor még inkább a Németi előnevet viselő családtagok szolgálataikért már ekkor is számottevő birtokadományokban részesültek, megvetették a lábukat a Temesközben.<sup>7</sup> Az alábbiakban céloom a pontos levéltári hivatkozásokkal ellátott családfák összeállítására, ezen túl mindössze néhány családtaggal szeretnék kiemelten foglalkozni. Nem céloom birtoktörténeti áttekintést nyújtani.

1 Ezúton szeretném megköszönni Horváth Richárd (ELTE Humán Tudományok Kutatóközpontja) és Rácz György (Magyar Nemzeti Levéltár) kutatásaimhoz nyújtott sokrétű segítségét. A Szalók nemből származtatja többek között: Csánki Dezső: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadyak korában III. Bp. 1897. 274.; Holub József: Himfi Benedek halálának éve. Turul 37. (1922–1923) 37. és őket követve mások. Korábban sem osztotta mindenki a Szalók nemzetségből való eredetet: Magyar Eszter: A királyi erdőkezelés kiváltságolt népcsoportjainak továbbélése a bakonyi erdőispánság területén. In: Tanulmányok Veszprém megye múltjából. A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 3. Szerk. Madarász Lajos. Veszprém 1984. 104; Engel Pál: Himfi Benedek. In: Korai magyar történelmi lexikon (9–14. század). Szerk. Engel Pál – Kristó Gyula – Makk Ferenc. Bp. 1994. 263.; Engel Pál: Magyar középkori adattár. Magyarország világi archontológiája 1301–1457. Középkori magyar genealógia. CD-ROM 2001., Him rokonsága 1. tábla. A már a 20. század elején a Szalók nemzetség történetével behatóbban foglalkozó Varjú Elemér sem gondolta ezt: Varjú Elemér: A Szalók nemzetség. Turul 19. (1901) 174. Popa-Gorjanu szerint a Szalók nb. Hosszútótiak két családtagját azonosították tévesen a Himfiek őseivel – Cosmin Popa-Gorjanu: Medieval Nobility in Central Europe: The Himfi family. Cluj-Napoca 2019. 33. 44. j.

2 Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis I–XI. Studio et opera Georgii Fejér. Buda 1829–1844. (a továbbiakban: Fejér) V./2. 252–254. (HU-MNL-OL-DF 229949. [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Fényképgyűjtemény])

3 Hazai oklevéltár 1234–1536. Szerk. Nagy Imre – Deák Farkas – Nagy Gyula. Bp. 1879. (a továbbiakban: HOKI.) 80–81.72. sz. (HU-MNL-OL-DL 997. [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai Levéltár])

4 Anjou-kori oklevéltár. Documentares Hungaricas tempore regum Andegavensium illustrantia I–LIII. kötetek. Szerk. Kristó Gyula et al. Bp.–Szeged 1990–2024. (a továbbiakban: AOKI.) VII. 273. 588. sz.

5 Engel Pál: Magyarország világi archontológiája 1301–1457. I. Históriai Könyvtár. Kronológiák, adattárak 5. Bp. 1996. 101., 294., 328.

6 AOKI. XXIX. 174–175. 244. sz. (HU-MNL-OL-DL 40975.)

7 Erre lásd részletesen: Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 33–102.!

## A család szerkezete

Him unokáinak 1353. évi birtokosztályát<sup>8</sup> követően (amely Fejér, Vas, Veszprém, Zala, Krassó és Temes vármegyei birtokokra terjedt ki) a kapcsolat Pál, Him és György leszármazottai között idővel megszakadt. Mivel Him és György utódai egy ideig még oszthatlanul bírták jussukat, és a későbbi jelentős temesközi birtokadományokból, Pál fiainak szerzeményeiből már nem részesültek, együttműködésük, közös fellépésük tovább fennmaradt. Ezek az ágak később nem használták a „Himfi” családnevet, a leszármazottak (akár egy időben) négy birtokról nevezték magukat: Újlak (Vas vm.), Perdő (Temes vm.), Litér és Himháza (Veszprém vm.) (innen *Újlaki, Perdői, Litéri és Himházi*). Him fia Him családfájának levezetése a források hiánya – esetleg helytelen megválasztása – miatt elakadt, de jelezheti a fiági kihalást is. Pál leszármazottai három fő ágra tagolódtak tovább: ezek Benedek révén a *Döbrönte*i vagy korábban elvéve *Szarvaskői* (Veszprém vm.), a Temesközben *Egerszegi*, Miklós révén az *Egerszegi* (Krassó/Temes vm.) és Péter révén a *Remetei* (Krassó vm.). Utóbbi a 15. század második felében további alágakra oszlott: *Böldrei* (Torontál vm.), *Laki* (Tolna vm.) és *Vicai* (Sopron vm.). Az előnévhasználat az 1430-as évekre szilárdult meg, vált „kizárólagossá”, a 14. század folyamán még megfigyelhető, hogy a családtagok bizonyos birtokok ügyeit érintően az adott jószágról nevezték magukat (például *Akaszói* (Fejér vm.), *Garéi* (Baranya vm.) stb.).<sup>9</sup> Az okleveles anyag alapján a „Himfi” névelem állandósulása, örökletessé válása, családnévvé alakulása a 15. század közepére tehető. Lehetséges, hogy ebben az újabb nemzedék tagjainak (mind a *Döbrönte*i-, mind a *Remetei*-ágon) korai árvaságra jutása, esetenként kényszerű előlépése mint szűkebb családjuk képviselői, is szerepet játszott. A család férfitagjainak rendszerint – valamilyen ágon – kijárt a *magister*, majd az *egregius* cím, illetve megszólítás. Pál utódai, így a *Döbrönte*i- és *Remetei*-ágak közötti kapcsolat mindvégig szoros maradt, a *Döbrönte*iek temesközi jószágaik elvesztését követően is támogatták a Dunántúlon megtelepedő *Remetei* rokonság tagjait. Him és Pál ágának megszakadása (Litéri (1492), *Remetei* – *Vicai* (1499 u.) és *Döbrönte*i (1502) sorrendben) közel egy időben következett be a 15-16. század fordulóján. A kihalt ágaktól „begyűjthető” jószágokkal gazdagított családi vagyont viszont a *Döbrönte*i Himfieknek sikerült fiúsítás révén átmenteni, és az *Essegvári*-leszármazottakban körülbelül még egy évszázadnyi haladékot nyerni.

## Him fia Pál leszármazottai

Bár valószínű, hogy a királyi udvarba vezető utat László „tápostá ki” az I. (Nagy) Lajos király idején katonáskodó és hivatalos viselő, a honorbirtokokból befolyt jövedelmeket élvező

<sup>8</sup> Anjoukori okmánytár. Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis VI. Szerk. Nagy Imre. Bp. 1891. 130–132. 85. sz. (a továbbiakban: AO VI.); AOkl. XXXVII. 412–413. 705. sz. (HU-MNL-OL-DL 66638.)

<sup>9</sup> Az igazsághoz hozzátartozik, hogy az adott megyékben több birtokkal nem is rendelkeztek, mint földesurak csak itt voltak jelen, de ez a fajta „előnévhasználat” arra is utalhat, hogy ezek a jószágok nem tagozódtak be valamilyen Himfi-uradalomba.

unokaöccsei – Pál fiai János, Benedek és Péter – előtt, 1333-ban apjuk, Pál is az *aula* tagjaként, udvari ifjúként tűnik elénk.<sup>10</sup> Benedek és János az 1340-es évektől (mint udvari lovagok), Péter az 1360-as évektől (mint udvari ifjú, majd udvari lovag) szintén a királyi udvar tagja volt.<sup>11</sup>

Koppány Tibor szerint Pál fia Benedek a királyi udvarban nevelkedett, míg Cosmin Popa-Gorjanu úgy véli, hogy Lórinte fia Tamás, Pál korábbi *dominusa* udvarában is eltöltötte némi időt, s itt ismerkedhetett össze későbbi feleségével, Essegvári Dorottyával.<sup>12</sup> A kettő nem zárja ki egymást. A királyi adománylevelekben többször hivatkoznak a két idősebb fiú, János és/vagy Benedek gyermekkorától, valamint Péter ifjúkorától I. Lajos mellett teljesített szolgálataira.<sup>13</sup> Benedek sikeres katonai, hivatali pályát futott be: az 1350-es évek végétől számtalan ispánságot viselt az ország határvidékein fekvő vármegyékben, pályája tetőpontját pedig minden bizonnyal az 1366–1369 között viselt bolgár báni cím jelentette.<sup>14</sup> Ennek köszönhetően a bárók közé emelkedett, kijárt neki a *magnificus* megszólítás/címzés, bár a méltóságsorokban nem tartották számon (pozsonyi ispánként viszont igen). A Benedekre bízott honorok igazgatásában testvérei is – főként Péter és Miklós – oroszán részt vállaltak.<sup>15</sup> A szakirodalomban ugyanakkor tévesen hivatkoznak János és Pál somlói várnagyságára.<sup>16</sup> A fivérek szolgálataikért jelentős birtokado-

<sup>10</sup> Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum. Ed. Antonius Fekete Nagy – Ladislaus Makkai. Budapestini 1941. (Études sur l'Europe Centre-Orientale 29.) Bp. 1941. (a továbbiakban: Doc. Val.) 73. 44. sz.

<sup>11</sup> Engel P.: Archontológia i. m. 477–478., 484.

<sup>12</sup> Koppány Tibor: Devecser, Ugod, Essegvár, Döbrente. Balatonfüred 1961. 72.; Popa-Gorjanu, C.: i. m. 133.

<sup>13</sup> HU-MNL-OL-DL 108814., 108832., 42473.

<sup>14</sup> A bakonyi királyi vadászok eljárója (1344) (Engel P.: Archontológia i. m. 477), udvari lovag (1346–1362) (477.), somlói várnagy (1352–1363) (uo. 415.), komáromi ispán (1357–1360) (uo. 141.), pilisi ispán és visegrádi várnagy (1358–1360) (uo. 163., 460.), máramarosi, szatmári és ugoceai ispán (1360–1362) (uo. 153., 188., 217.), pozsonyi ispán (1362–1365) (uo. 167.), kevei és krassói ispán (1365–1367) (uo. 139., 144.), temesi ispán (1367–1369) (uo. 203.), soproni és vasi ispán (1369–1370) (uo. 180., 227.), csanádi és temesi ispán (1371–1375) (uo. 122., 203.), krassói és kevei ispán (1372–1375) (uo. 144.), győri, komáromi, fejéri, bakonyi, vértesi és pozsonyi ispán (1379–1380) (uo. 102., 127., 133., 141., 167.), bántása (uo. 34.) előtt vidini kapitány. Korai Magyar Történelmi Lexikon 263.; Engel Pál: A magyarországi feudális birtokformák kérdéséhez. Történelmi Szemle 24. (1981) 1. sz. 6., 11–12.; Engel Pál: Honor, vár, ispánság. Tanulmányok az Anjou-királyság kormányzati rendszeréről. Századok 116. (1982) passim.; Szovák Kornél: A győri ferences őrség (custodia) XIV. századi történetéhez. Levéltári Szemle 39. (1989) 11–12.

<sup>15</sup> Engel Miklóst néhol krassói alispánként és harami várnagyként (1374–1375) tüntette fel – Engel P.: Archontológia i. m. 144., 325.; Engel P.: Genealógia i. m., máshol ezeket a tisztségeket Pál fia Miklóshoz, az 1372. évi temesvári uradalmi számadás összeállítójához kötötte – pl. Engel P.: Honor, vár, ispánság i. m. 893., 917–918. Péter, mielőtt az *aula* tagja lett, Szeri Pósafi János krassói alispánjaként működött (1349–1350) – Engel P.: Archontológia i. m. 143. Később Benedek bántársa volt, feltehetően fivére valamelyik temesi ispánsága idején orsovai várnagyként működött – Engel P.: Archontológia i. m. 35., 383.; Fejér IX./5. 627–628. 343. sz. (HU-MNL-OL-DF 285849.).

<sup>16</sup> Engel P.: Honor, vár, ispánság i. m. 893. A Pálnál megjelölt forrásban csak Benedek szerepel apácasonlyói várnagyként – Engel P.: Archontológia i. m. 415.; HU-MNL-OL-DL 41221. (1353). Nevét Horváth Richárd disszertációjában sem találjuk meg a várnagyok között – Horváth Richárd: Várak és politika a középkori Veszprém megyében. PhD-disszertáció (Debreceni

mányokban részesültek (Fejér, Vas, Veszprém, Krassó és Temes vm.), jószágokat vásárlás révén is gyarapították (Zala vm.), továbbá birtokcserékkel alakították.

## A Döbrönte-ág

A döbrönte vár építetőjeként és a Himfiek Döbrönte ágának megalapítójaként számontartott Pál fia Benedek – Benedek bán – életét a történészek több aspektusból is vizsgálták, ezáltal a család legismertebb és legjobban feltárt életrajzú tagjának tekinthető. Halálát (1380) követően egyetlen fia, Miklós udvari lovag (1374) és bakonyi ispán (1381)<sup>17</sup> került a Döbrönte-ág élére, aki mindössze néhány évvel élte túl apját: 1382 őszén már nem volt az élők sorában.<sup>18</sup> Fiai, Vazul (*Basil, Basilus, Basilicus, Basellus, Basiliscus, Basilides* stb.), Benedek, Cirinus/Him (*Cirenus, Ciriacus*) és Nabor(ia)/Miklós (*Nebor(ia)*) ekkor még nem voltak nagykorúak, ebből adódóan ügyvédet sem vallhattak. Az oklevelekben *puer*ként hivatkoznak rájuk, életkorukra (*aetas*) pedig a *puerilis* vagy a *tenera* jelzőkkel utalnak. A legidősebb, Vazul 1387-től lett jogosult a család érdekeinek képviselésére.<sup>19</sup> A gyermekek édesanyja, Miklós özvegye feltűnik ugyan 1383-ban egy oklevélben, de csak a kezével szerzett Garé birtokot (Baranya vm.) illető ügyekben.<sup>20</sup>

Benedek bán özvegye, Dorottya az 1380-as években és az 1390-es évek első felében – zárdába vonulását követően is – rendkívül aktív szerepet vállalt unokái érdekeinek képviselésében. A néhai bán nem rendelkezett jelentős magánvagyonnal, a rá bízott honorokat és az azokkal együtt járó hatalmas szolgálati birtokokat nem örökíthette át fiára. Miklós árvái I. Lajos király halálát követően (udvari érdekképviselő híján) kimaradtak az egyes bárói csoportok politikai hatalomért folytatott küzdelmeiből, amelyek az ország birtokszerkezetének átrendeződésével a központi hatalom átmeneti meggyengülését és a nagybirtokos arisztokrácia térnyerését vonták magukkal.<sup>21</sup> Így Benedek halálát követően a birtokok megtartása vált – sokszor még az elhunyt szándékaival és végakarataival is szembeesegülve – a család legfőbb törekvésévé. A Döbrönte Himfiek kezén lévő birtokállomány, illetve a döbrönte vár fenntartására rendelt tartozékok száma az elkövetkező évtizedekben – két esetet kivéve – stagnált; a meglévő birtokok pedig erőteljes védelemre szorultak a szomszéd birtokosok hatalmaskodásai és jogsértő, jogelbitorló „akciói” ellen, de a Himfiek Pál fia Pétertől származó ága is ekkor lépett

fel a várra és tartozékaira irányuló birtokosztály követelésével. A fiúutód nélkül elhunyt Pál fia Miklós Temes és Krassó vármegyei birtokainak megszerzése és az 1412-re tehető birtokgyarapodás (Zala vm.) az 1410-es évekre a Döbrönte-ág fejévé előlépő Miklós fia Benedek felesége révén a maga nemében jelentős, de eredetét tekintve eltér a megelőző időszak birtokszerzési módjaitól.

Vazult egyházi pályára szánták, 1390-ben veszprémi kanonokként a bécsi egyetem hallgatója volt.<sup>22</sup> Benedek Kanizsai Istvánt (1401), Ozorai Pipót (1405), végül Lazarevics István szerb despotát (1410-es évek második fele?) szolgálta familiárisként, 1410-ben Újlaki László macsói bánnal készülődött a boszniai hadjáratra.<sup>23</sup>

Érdeemes kicsit elidőzni Miklós fiainak névválasztásánál: Basziliédész (Basziliusz), Cirinus és Nabor 3-4. századi római katonaszentek és vértanúk voltak (ünnepnapjuk: június 12.). Engel Pál nyomán általánosan elfogadott, hogy a nevét később (1399-től) Himre változtató családtag mögött Nabor rejlik. Ugyanakkor mind a Nabor, mind a Cirinus keresztnev közel egy időben tűnik el az okleveles anyagból,<sup>24</sup> a szakirodalomban egyértelmű azonosítást, megfeleltetést lehetővé tevő forráshelyre sehol sem hivatkoznak. Mindezeket figyelembe véve, továbbá egy 1391-ben kelt oklevél<sup>25</sup> alapján úgy vélem, hogy a tovább élő és nevet változtató fivér inkább Cirinussal azonosítható. Az egyik gyermeket – kizárásos alapon Nabort – Miklósnak is szólíthatták, de ezt a feltételezést csak bizonytalan oklevélkivonatokra alapozhatjuk,<sup>26</sup> ugyanakkor az egyik, korábban publikált családfán is Naborhoz kötik a Miklós nevet.<sup>27</sup> A Cirinus és Nabor keresztnevek a Magyar Királyság területén a középkorban sem számíthatnak szokványosnak.

A Benedek bán özvegyének zárdába vonulására vonatkozó legkorábbi adat 1385 májusából ismert.<sup>28</sup> Új névválasztását

Egyetem). Debrecen 2002. Kézirat. 110., ahogy Jánosét sem – *Engel P.: Genealógia i. m.*

17 *Engel P.: Archontológia i. m.* 485.; HU-MNL-OL-DL 108894.

18 *Engel 1385-re teszi elhalálózását – Engel P.: Genealógia i. m., Him rokonsága 2. tábla: Himfi, a következő források viszont ennél korábbi időpontra utalnak – HU-MNL-OL-DL 68266. (1382. okt. 13.); 42312.; 102366. (1382. nov. 28./1385. jan. 20.)*

19 Vazul utolsó megjelenése ügyvédvalló levél nélkül: 1386. okt. 13. (HU-MNL-OL-DL 101923.), ill. 1388. okt. 13. (HU-MNL-OL-DL 42404.), az első alkalom megbízólevéllel: 1387. okt. 13. (HU-MNL-OL-DL 68279., 68281., 68282., 106934., 103369.).

20 HU-MNL-OL-DL 108911.

21 *Engel Pál: Vár és hatalom. Az uralom területiális alapjai a középkori Magyarországon. Világosság 25. (1984) 6. sz. 288–295., 367–375.*

22 *Schrauf Károly: Magyarországi tanulók a bécsi egyetemen. Magyarországi tanulók külföldön 2. Bp. 1892. 67., 158.; Tüskés Anna: Magyarországi diákok a bécsi egyetemen 1365 és 1526 között. Magyarországi diákok a középkori egyetemeken 1. Bp. 2008. 331. sz.*

23 HU-MNL-OL-DL 42769., Zsigmondkori Oklevéltár I–XV. (1387–1428) Összeállította: Mályusz Elemér – Borsa Iván – C. Tóth Norbert – Neumann Tibor – Lakatos Bálint – Mikó Gábor – Péterfi Bence. (A Magyar Nemzeti/Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 1., 3–4., 22., 25., 27., 32., 37., 39, 41., 43., 49., 52., 55., 59., 61.) Bp. 1951–2022. (a továbbiakban: ZsO.) II/1. 1221.; *Engel Pál: Ozorai Pipó. In: Ozorai Pipó emlékezete. Múzeumi Füzetek. Szerk. Vadas Ferenc. Szekszárd 1987. 71. (ZsO. II./1. 4210. [HU-MNL-OL-DL 53261.]); HU-MNL-OL-DL 56631. A keltezés nélküli irat a „despota” (Lazarevics István) említése miatt az 1410-es évek második felére, valószínűleg Benedek utolsó éveire keltezhető. ZsO. II./2. 7743. (HU-MNL-OL-DL 53541.)*

24 Pl. ZsO I. 5646. (HU-MNL-OL-DL 42692.) (1399) ZsO. II./1. 944. (HU-MNL-OL-DF 261644.) (1401)

25 HU-MNL-OL-DL 42484.: *Heem et Nabor filii Nicolai filii quondam Benedicti bani filii Pauli filii Heem suis ac Basili et Benedicti carnalium [...] fratrum suorum in personis*

26 *Turchányi Tihamér: Adalékok Délmagyarország történetéhez I. A Délvidék történetére vonatkozó oklevél-kivonatok. Történelmi és Régészeti Értesítő 19. (1903) 3-4. sz. 89–90.; Horváth Richárd: Heimiana. Acta miscellanea et quidem familiae condam Heim iura concernetia. Bp. 2008–2009. Kézirat. 264., 75. (1377, 1390) A szerző szívességéből használhattam.*

27 Doc. Val. 74.

28 HU-MNL-OL-DL 42324.

(Margit), ahogy Horváth Richárd a neve körüli bizonytalanságokat feloldva kimutatta,<sup>29</sup> korántsem tekinthetjük véletlennek, ugyanakkor néhány oklevélben Katalin néven is hivatkoznak rá. Felvetődhet, hogy Dorottyát hasonló megfontolásból nevezték Katalinnak, mint Margitnak (választott kolostora a veszprémi Szent Katalin domonkos kolostor volt, ahol IV. Béla leánya, Margit hercegnő is nevelkedett), de valószínűbb, hogy csupán egy királyi parancslevélben ejtett elírásról van szó, amely tévesztés végigvonul az ügyszöveg kapcsolódó, Akasztó (Fejér vm.) és Poton (Veszprém vm.) birtokokra vonatkozó jogbiztosító iratok visszaszerzésével foglalkozó okleveleken.<sup>30</sup>

Szót kell még ejtenünk Benedek bán két leányáról: a korán özvegyesre jutott, apja halálát követően rokonságával birtokügyek miatt pereskedő Annáról, Miklós fia László övegyéről és a szerencsétlen sorsú, a törökök által elhurcolt Margitról. A közismert, a szakirodalomban több történész által is feldolgozott témát<sup>31</sup> csak Cosmin Popa-Gorjanu felvetése – Anna, Miklós fia László özvegye és Margit lehetséges személyazonossága – kapcsán szeretném érinteni.<sup>32</sup> A román történész a források hiányára, illetve időbeli eloszlására, valamint Benedek bán özvegye változó névhasználatának analógiájára alapozva arra a következtetésre jutott, hogy a Himfiek későbbi, Margit iránti megvetése talán nem pusztán török fogságba kerüléséből és ottani kényszerű életmódjából eredt, hanem a kolostort elhagyó Anna, szerzetesi nevén Margit esetlegesen már ezt megelőzően is olyan körülmények között élhetett, amely családjá teljes elutasítását váltotta ki. Bár a felvétel újszerű, valójában egy magyar nyelvű regeszta (Francesco Bernardi levele (1408)) félrefordításán alapul<sup>33</sup> (például, hogy Margit Bernardi házában élt, vagy hogy rokonai egyáltalán nem támogatták stb.). Azon túl, hogy bizonyos személyek – főleg nők – sokszor csak rendkívüli élethelyzetben (például özvegyesség) tűnnek fel az okleveles anyagban, a Popa-Gorjanu által felvetett érvekre magyarázatként szolgálhat Benedek bán többszöri házasságkötésének lehetősége, ezáltal a (fél)

testvérek között feltételezhető nagy különbség is. Ezt támaszthatja alá egy 1353-ban kelt oklevél, amelyben a későbbi bán feleségeként még a Gedelak(a)iakkal/Gedeház(a)iakkal rokonságban álló Bago szerepel.<sup>34</sup> Bár a mostoha (*noverca*) kifejezés Essegvári Dorotya kapcsán nem fordul elő az okleveles anyagban, és a leszármazottak több nemzedékében is találunk – talán az asszony iránti tiszteletből – Dorotya keresztnevet viselő családtagokat, meglepő, hogy a Himfiek az 1460-1470-es években Essegvár megszerzéséért küzdve követelésük jogosságát nem e rokoni kapcsolatra,<sup>35</sup> hanem egy későbbi eseményre, a vár 1440. évi, Tamás és Bazsi (Miklós fia Benedek fiai) általi sikeres ostromára vezették vissza.<sup>36</sup>

Miklós fia Benedek felesége, Szerdahelyi (másnéven a De Surdis vagy Lipoveci családból) Katalin Zala vármegyei birtokrészeket hozott a házasságba. Korán megözvegyülve rá hárult kiskorú gyermekei érdekeinek védelme, abban az időszakban, amikor a Remetei Himfiek – a szintén várépítőnek tekinthető Pál fia Péter fia és unokái – a döbrönteai vár és tartozékai megosztására törekedtek. Fiai, illetve későbbi leszármazottai általa nyertek jogot a Lipoveci-örökséghez (Lipovec, Jasztrebarszka, Komogojna/Komogovina és Kosztajnica), amelynek megszerzésével több, mint fél évszázadon keresztül sikertelenül próbálkoztak. Ezen a vonalon egy kevésbé ismert – ugyanakkor egyelőre más forrásokkal alá nem támasztható – rokoni kapcsolatra szeretném ráirányítani a figyelmet, amely az említett örökségért történő pereskedés során „tárult fel”. Perényi János tárnokmester (1445–1458)<sup>37</sup> – betársulva a Lipovecért folytatott jogi küzdelembe – De Surdis/Lipoveci Erzsébet fiának vallotta magát. Erzsébet, Miklós (a Himfiek egyenes ági felmenője) és János/Muchin (Ilona (Szomszédvári Tót László özvegye, Frangepán Márton gróf felesége) édesapja) testvérek voltak.<sup>38</sup> Bár a Himfiek korábban is próbálkoztak jogaik érvényre juttatásával, az események Ilona halálát követően gyorsultak fel.

Benedek és Katalin fiai közül Bazsi (Balázs vagy Vazul)<sup>39</sup> Zsigmond király uralkodása alatt udvari lovagként (*aulae nostrae miles*) (1431, 1436), Imre Fajsi Ányos Mihály temesi

29 Horváth Richárd: Bigámista volt-e Himfi Benedek bolgár bán? (Adalékok a Döbrentei Himfiek családi történetéhez), Turul 83. (2010) 118.

30 Pesthy Frigyes: Krassó vármegye története III. (Oklevéltár.) Bp. 1882. 208. 129. sz., ZsO. I. 1762.; 215–216. 132. sz., ZsO. I. 1879. (HU-MNL-OL-DL 52710.) (1390–1391); HU-MNL-OL-DL 52718. (1391); 68294. (1391); 102398. (1391); 52781. (1393); Ortvy Tivadar – Pesthy Frigyes: Temesvármegye és Temesváros története IV. Oklevelek Temesvármegye és Temesváros történetéhez I. 1183–1430. Pozsony 1896. 242. 141. sz. (HU-MNL-OL-DL 42577.), ZsO. I. 3509. (1394)

31 Kumorovitz Lajos Bernát: I. Lajos királyunk 1375. évi havasalföldi hadjárata (és „török”) háborúja. Századok 117. (1983) 977.; Szovák Kornél: Meritorium apud Dominum fructus cumulatorum. (Megjegyzések a 14. század főúri vallásosságához.) In: R. Várkonyi Ágnes Emlékkönyv. Szerk. Tusor Péter. Bp. 1998. 82–83.; Engel Pál: A török-magyar háborúk első éve (1389–1392). Hadtörténelmi Közlemények 111. (1998) 567–568.; Csukovits Enikő: Középkori magyar zarándokok. História Könyvtár Monográfiák 20. Bp. 2003. 190–191; E. Kovács Péter: Egy magyar rabszolganó Krétán a 15. században. In: Honoris causa. Tanulmányok Engel Pál tiszteletére. Analecta Mediaevalia III. Szerk. Neumann Tibor – Rác György. Bp.–Piliscsaba 2009. 105–123.; István Petrovics: From Slavery to Freedom: the Fate of Margaret Himfi. Transylvanian Review 26. Supplementum 1. (2017) 105–118.

32 Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 161–165.

33 ZsO. II./2. 6407.

34 HU-MNL-OL-DL 108828.

35 Horváth R.: Várak és politika i. m. 19. 66. j., 31. Az esettel foglalkozó oklevelekre lásd uo. 31. 133. j.-et, továbbá a HU-MNL-OL-DL 102577., 102582., 102584., 102564. v., 102595. sz. okleveleket!

36 Horváth R.: Várak és politika i. m. 19.; Rainer Pál: Segvártól Essegvárig. A bándi vár és birtokosainak történetéből. Castrum (2008/2) 8. sz. 22–23., 28.

37 C. Tóth Norbert – Horváth Richárd – Neumann Tibor – Pálosfalvi Tamás: Magyarország világi archontológiája 1458–1526 I. Főpapak és bárók. Bp. 2016. (Magyar Történelmi Emlékek – Adattárak.) 105.

38 HU-MNL-OL-DL 102524. A családfák csak Várdai Katalint tüntetik fel Perényi Imre (János édesapja) feleségeként – Novák Ádám: A terebesi Perényi család története a 15. század közepéig. Debrecen 2020. 210–211. 1. A Perényi család terebesi ágának leszármazása; Engel P.: Genealógia i. m., Perényi 2. tábla: terebesi ág.

39 Nehéz eldönteni, hogy a Vazul (*Basil(ius)*) vagy a Balázs (*Blasius*) keresztnev ma is élő beczéséről van-e szó. A Himfi családban mindkét keresztnevek van hagyomány. A korábbi forrásokban a következő alakok fordulnak még elő: *Basilis* (HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411), *Base* (HU-MNL-OL-DL 43452., ZsO. VII. 1114. (1419), *Bassow* (HU-MNL-OL-DL 106953., ZsO. IX. 1006. (1422)), *Basillicus* (HU-MNL-OL-DL 43740., ZsO. XV. 168., *Basilidis* (HU-MNL-OL-DL 103520., ZsO. XV. 168. (1428) stb.

ispán, illetve alispán széphegyi officialisaként (1435) szolgált.<sup>40</sup> Tamás már az 1420-as évektől egyházi pályára lépett, veszprémi kanonok, majd prépost (1440-től) lett, egy ideig jegyző Zsigmond király titkos kancelláriájában (1437 második fele).<sup>41</sup> A bécsi egyetemen folytatott tanulmányokat, 1428-ban a bölcsész, 1430-ban a jogi karra iratkozott be.<sup>42</sup> Közismert, hogy a fivérek a „zavaros idők” kezdetén Erzsébet özvegy királynét, illetve V. Lászlót támogatták, majd átpártoltak I. Ulászlóhoz. Ennél azonban kicsit árnyaltabb a kép. Bazsit már 1441 júniusában – bizonyára testvérei jóváhagyásával – a másik „táborban” találjuk,<sup>43</sup> de fivérei még 1442 nyarán is Erzsébetet és fiát segítették.<sup>44</sup> Közülük Tamás feltehetően a királyné haláláig – vagy tovább is – kitartott. Ulászló valószínűleg emiatt váltotta le 1443. április 6-án a veszprémi prépostság éléről, illetve nevezett ki mást a helyére (préposti címét korábban a királynétől nyerte). Javadalmát csak a király halálát követően tudta újra birtokba venni.<sup>45</sup> Bazsi előbb (1443) lépett Újlaki Miklós<sup>46</sup> erdélyi vajda (1441–1458, 1459–1472), macsói bán (1438–1477), később szlavón bán (1457–1466, 1471–1473) és boszniai király (1472–1477) szolgálatába is, mint fivére (1445).<sup>47</sup> A tekintélyes pártfogónak, valamint a család tehetséges, becsvágyó tagjainak köszönhetően a Himfiek előtt ismét megnyílt a társadalmi felemelkedés lehetősége. Bazsi 1444-ben Zala vármegye dikátoraként tevékenykedett, majd a szőrényi vicebánságig<sup>48</sup> vitte (1445–1451). Tamás Újlaki kancellárja lett (1445), később jelentős egyházi pályát futott be: 1446-tól *de iure* egri püspök, 1447/1448–1467 között a pannonhalmi apátság kormányzója (*gubernator/commendator*), 1454/1455-től 1464-ig *de iure* zágrábi, 1464-től 1481-ig pedig ténylegesen nyitrai püspök, közben a (báta)széki/cikádori (1460–1476) és a szekszárdi (1475–1480/1481) apátság kormányzója (*gubernator/commendator*).<sup>49</sup> Feltételezik, hogy 1462-ben – akkor, amikor

püspöksége ügyében hosszabb ideig Rómában tartózkodott – valamelyik itáliai egyetemre is beiratkozott.<sup>50</sup> Lászlót Kórógyi János macsói bán cseri várnagyává nevezte ki, csak a keltezés bizonytalansága miatt egyelőre nem tudjuk, hogy 1440 vagy 1450. február elején.<sup>51</sup>

A széles körben ismert archontológiai adatokhoz mindössze néhány észrevételt fűznék. A legújabb késő középkori archontológia szerint Tamás (névleges) zágrábi püspöksége 1461-ig tartott, ugyanakkor ennél későbbi források is rendelkezésre állnak, amelyekben zágrábi püspöknek nevezik (például I. Mátyás (1462) és II. Pius pápa (1464. január 10.) kiadványai).<sup>52</sup> Széki *commendators*ága végét a szakirodalomban rendszerint 1478-ra teszik, de több forrás – többek között a széki apátság ingó vagyonáról készített 1476. évi jegyzék<sup>53</sup> – is azt igazolja, hogy csak 1476-ig tartott, valamikor március 10. és május 1. között menthették fel.<sup>54</sup> A Békefi Remig által hivatkozott 1478. március 16-án kelt oklevélnek, amelyben még állítólag szerepel a széki gubernatori cím, csak kivonata maradt fenn,<sup>55</sup> így nem ellenőrizhető. Ahogy az állítólagos szekszárdi kinevezéséről szóló 1475. július 25-én kelt oklevél tartalma sem, igaz, Békefi konkrétan nem is kinevezésről írt.<sup>56</sup> Tamás valójában 1475. január 8-án már viselte az apáti címet.<sup>57</sup> Szekszárdi kormányzósága viszont nem fejeződött be 1479-ben, 1480. évi oklevelek is hozzák a titulust.<sup>58</sup> Valószínűleg élete végéig az apátság élén maradt, de 1481-ből csak méltóságsorokból származó adatok állnak rendelkezésre. Semmilyen forrással nem tudjuk alátámasztani, hogy 1468 előtt volt először szekszárdi apát, illetve *commendator*, így téves, hogy személye összefüggésbe hozható Janus Pannonius az önmagát megcsonkító apátról szóló gúnyversével.<sup>59</sup> Bár elképzelhető, hogy ez az adat is ugyanarra a tévesen keltezett oklevélre vezethető vissza,<sup>60</sup> amely miatt nyitrai püspöksége

40 Engel P.: Archontológia i. m. 505., 204.; HU-MNL-OL-DL 56633.

41 HU-MNL-OL-DL-102467., 39208.

42 Schrauf K.: Magyarországi tanulók i. m. 67.; Tüskés A.: Magyarországi diákok i. m. 18., 130.

43 HU-MNL-OL-DL 92922., 92936.

44 Teleki József: Hunyadiak kora Magyarországon X. Pest 1853. 109–110. 49. sz. (HU-MNL-OL-DF 287150.); HU-MNL-OL-DL 106831.

45 Fraknoi Vilmos: A magyar királyi kegyúri jog Szent Istvántól Mária Teréziáig. Történeti tanulmány. Bp. 1895. 140.; Karlinszky Balázs: A veszprémi nagyprépostok archontológiája, 1079–1543 – Három prépost portréjával. Turul 87. (2014) 97.

46 C. Tóth N. et al.: Archontológia I. i. m. 83–84., 92., 94., 103., 139.

47 Bazsi 1443. aug. 10-én Szegedről, Újlaki Miklós és Hunyadi János erdélyi vajdák birtokáról (Engel P.: Archontológia i. m. Várnagyok és várbirtokosok, Szeged (Csongrád m.) keltezett levele: HU-MNL-OL-DL 55264., továbbá legkorábbi említése mint *dicator*: HU-MNL-OL-DL 92973. Tamás kancellársága: HU-MNL-DF 209280.

48 1451-ben bánként (*dum banus*) utalnak vissza rá: HU-MNL-OL-DL 102523.

49 Engel P.: Archontológia i. m. 34., 69., 80.; C. Tóth N. et al.: Archontológia I. 44., 55.; Békési Emil: Magyar írók Hunyadi Mátyás korából. (Első közlemény.) Katholikus Szemle 16. (1902) I. sz. 40–42.; Sörös Pongrácz – Rezner Tibold: A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története III. A pannonhalmi főapátság története III. Harmadik korszak. Az uralkodó reformáló törekvései. A pannonhalmi apátság főapátsággá való szervezése. 1405–1535. Bp. 1905. 50–59.; Kubinyi András: A kaposújvári uradalom és a Somogy megyei familiárisok szerepe Újlaki Miklós birtokpolitikájában. (Adatok a XV. századi feudális nagybirtok hatalmi politikájához.) Somogy

Megye Múltjából 4. (1973) 19–22., 24.; Kubinyi András: Mátyás király és a monasztikus rendek. In: Mons Sacer 996–1996. Pannonhalma 1000 éve I. Szerk. Takács Imre. Pannonhalma 1996. 540.; Horváth R.: Várak és politika i. m. 77.; Fedeles Tamás: Egy középkori főúri család vallásossága. Az Újlakiak példája. Századok 145. (2011) 2. sz. 404–405. stb.

50 Veress Endre: Olasz egyetemeken járt magyarországi tanulók anyakönyve és iratai 1221–1864. Bp. 1941. 244–245.

51 Engel P.: Archontológia i. m. 293.; HU-MNL-OL-DL 55195. A keltezés problémáját lásd később!

52 HU-MNL-OL-DF 200484.; Lukcsics József: A veszprémi püspökség római oklevéltára III. 1416–1492. Monumenta Romana episcopatus Vesprimiensis. Bp. 1902. 169. 279. sz.

53 Fenyvesi László: Tolna megye középkori történetéhez kapcsolódó oklevelek regesztái. Tolna Megyei Levéltári Füzetek 8. Tanulmányok. Szekszárd 2000. 377–378. 850. sz. (HU-MNL-OL-DL 45673.)

54 HU-MNL-OL-DL 45637., 68432.

55 Horváth R.: Heimiana i. m. 590.

56 Békefi Remig: A cikádori apátság története. Pécs 1894. 59–60.

57 HU-MNL-OL-DL 45591.

58 HU-MNL-OL-DL 102612., 102614., 102616.

59 Vass Előd: Szekszárd az apátság alapításától a török kiveréséig c. fejezet. In: Szekszárd város történeti monográfiája I. Szerk. Balog János. Szekszárd 1989. 51., 61.; Szentmártoni Szabó Géza: Parthenope veszedelme. Új eredmények a Janus Pannonius-filológia köréből. Doktori disszertáció. (ELTE-BTK) Bp. 2011. 109–118.; Veszprémi prépostságára lásd: Karlinszky B.: A veszprémi nagyprépostok i. m. 96.!

60 Valójában nem is egy, hanem két, ill. a másolatokkal együtt négy oklevélről van szó: Sörös Pongrácz: A pannonhalmi Szent-Benedek-rend törté-

kezdését a fentebb hivatkozott archontológiában 1459-re datálták vissza.<sup>61</sup>

Benedek és Katalin három lánya közül kettőt Döbröntével szomszédos birtokoshoz adtak feleségül. Ilonát Pápai György, a Garaiak korábbi somlói (1419) és ugodi (1421) várnagya,<sup>62</sup> Borbálát a hol Garai-, hol Újlaki-familiáris Jári Baróc Mihály vette nőül, mindkét esetben a férj második házasságkötéséről beszélhetünk. Míg Borbála hamar megözvegyült (1450 k.), Pápai haláláig, az 1470-es évek közepéig aktív szerepet játszott a Himfiek különféle ügyleteiben, vejei (Egervári, Laki Kacor, Apáti Tutor/Bornemissza, Adorjáni/Pápai) a zalai birtokok megszerzésére törekedve törtek borsot rokonaik orra alá, leszármazottai a Himfiek magszakadását követően a döbrönte-i várból és tartozékaiból igényelt jussukért is jelentkeztek.

A fiúgyermek közül Bazsi és Imre az Oroszvári Tompek Katalinnal és Margittal létesített házasságok révén került kb. egy évtizedre ténylegesen a szalónaki vár és tartozékai birtokába, feltehetően az 1430-as évek elején. Érdekes (vagy inkább jellemző?), hogy a legkorábbi adat, amely közvetve szalónaki kötődésükről vall, egy leányrablással, az anyai nagybátyjánál nevelkedő Tompek Margit, Imre későbbi jegyese elragadásával kapcsolatos.<sup>63</sup> Kezdetben másik testvérüket, Lászlót is bevonták a helyi ügyek intézésébe. Nem sokkal azután, hogy az 1440-es évek elején kiszorultak a vár birtokából, Katalin és Imre korai halálával mindkét házasság felbomlott. A két frigyből született fiúgyermek – Miklós és Benedek – valószínűleg csecsemőkorban elhaláloztak. A Szalónakkal foglalkozó szakirodalomban tévesen terjedt el az a nézet, hogy Szalónak következő birtokosa, Andreas Baumkircher Bazsi özvegyét, Katalint feleségül véve szerezte meg a vár harmadát. Bazsi Szentgróti Ágotával kötött újabb házasságából két fiúgyermek, valamint három leány származott. Ilona Marcaltői Miklós, Katalin Hédervári Osvát felesége lett, a két családdal, illetve leszármazottaikkal a Himfiek, valamint a 16. század folyamán az Essegváriak is jó kapcsolatot ápoltak. A Himfiek Ágota keze által egy újabb, beválthatatlannak bizonyult lehetőséghez szereztek jogot, a szentgróti várhoz és tartozékaihoz.

nete VIII. A bakonybéli apátság története I. Az önállóság kora 1023–1548. Bp. 1903. 166., 528–529. 234. sz. (HU-MNL-OL-DF 207909., HU-MNL-OL-DL 107566.); 529. 235. sz. (HU-MNL-OL-DF 207915., HU-MNL-OL-DL 107565.) A két oklevelet a PRT-ben 1469-re keltezték, azzal a megjegyzéssel, hogy az egyiket ugyan 1460-as kelet olvasható, de a kilences minden bizonynyal a „tollban maradt”, mert 1460-ból nem ismert László nevű apát, csak az 1469–1473 közötti időszakból (Uo. 165–166.). Csánki Dezső az általa készített másolatokon a „munkaerő-kölcsönzéssel” foglalkozó forrást 1459-re, míg a jogbiztosító iratok visszaadását tárgyalót 1460-ra datálta. Az 1469-es évszámot támasztaná alá Tamás püspök nyitrai püspöksége is 1464-től, de a kelet helye (Szekszárd) gyanút kelt. A püspök 1475-től viselte a szekszárdi apátság *gubernatori* tisztét, és 1476-tól 1501-ig szintén László apát (Bikoli) igazgatta a béli kolostort (Uo. 535–536. 243. sz.; *Horváth Richárd*: Győr megye hatóságának oklevelei. 1328–1525. A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, tanulmányok 1. Győr 2005. 120. 114. sz.). Így véleményem szerint a kelet valódi éve 1479, ill. 1480 lehet. Ennek nem mond ellent a HU-MNL-OL-DL 45591. sz. (1475) oklevél, mert abban a döbrönte-i vár kifosztásáról nem, csak ügyvédvalló levéllel való visszaélésről esik szó.

61 C. Tóth N. et al.: Archontológia I. 44.

62 Engel P.: Archontológia i. m. 415., 450.; *Horváth R.*: Várak és politika i. m. 110–111.

63 HU-MNL-OL-DL 43872.

Általánosan elmondható, hogy a Döbrönte-i Himfiek kezén lévő birtokállomány gyarapítására sem a Zsigmond-korban, sem a „zavaros időkben” nemhogy mód/alkalom nem kínálkozott, de a Krassó és Temes vármegyei birtokok elvesztése is a 15. század közepére tehető.

Bazsi fia Lőrinc lehetett a család fekete báránya, tevékenysége a döbrönte-i vár, illetve a családi kincstár és levéltár kifosztásában csúcsondott ki. Az oklevelekből két fiáról, Ferencről és Vazulról/Balázsról van tudomásunk. Bár a Himfiek Döbrönte-i ága Bazsi másik fia, Imre halálával fiágon kihalt, s a Pápai-leszármazottak is erre hivatkozva léptek fel 1503-ban, egy 1504-ben kelt oklevél Lőrinc még élő fiáról tesz említést (csak Lőrinc neve előtt szerepel a „néhai” szócska).<sup>64</sup> Mivel a korábban kelt oklevelekben – egy esetet kivéve (1480)<sup>65</sup> – nem szerepeltek, ahol lehetőségük lett volna érdekeik képviseletére, nem tiltakoztak, származásuk törvényessége megkérdőjelezhető. Áruklódó lehet az is, hogy csak a nőágon is öröklődő Zala vármegyei birtokokat találjuk a kezükön, továbbá, hogy nem kerültek bele az új birtokszerzeményekkel kapcsolatban keletkezett, az 1490-es években kelt oklevelekbe a Remetei-ág képviselőivel (Balázs, Tamás/Tóbiás) ellentétben. Lőrinc feltehetően 1481-ben hunyt el, az általam ismert utolsó, Lőrincet is megemlítő forrás május 4-én kelt, ebben törvény elé idézéséről esik szó (fivérével és egyik leánytestvérével együtt) egy 4 évvel azelőtti ügy apropóján.<sup>66</sup>

Tamás püspök 1481-ben hunyta le örökre szemét – 1481. február 11-én szerepel utoljára oklevél méltóságosorában,<sup>67</sup> illetéktelen kezekbe kerülő hagyatékaért (oklevelek, ingóságok) hosszas pereskedés vette kezdetét a tágabb rokonságon belül. Ez kezdetben nem érintette a döbrönte-i vár és tartozékai zavartalan birtoklását. A jószágok 1476-tól unokaöccse, Imre kezén voltak zálogjogon,<sup>68</sup> elképzelhető, hogy az időszűk püspök váratlan halála esetére ily módon próbálta Imrét fivérével, Lőrincel szemben előnyhöz juttatni. Lőrinc halálával a döbrönte-i uradalom egyetlen birtokosává Imre lépett elő, aki az 1460-as évek közepétől a közeli Pápát és Ugodot is birtokló<sup>69</sup> Szapolyaiak *familiájába* lépve az ezt követő időszakban kezdte meg a felemelkedést a társadalmi ranglétrán. Pártfogói hamar bizalmukba fogadták, szolgálatait támogatással biztosították. Így nyílt meg lehetősége arra, hogy az 1490-es években újabb birtokok megszerzéséhez fogjon (a rokon Himháziaktól/Léhértiektől és Litériektől), felemás sikerrel. Pályafutása csúcán Szapolyai István szepesi gróf, nádor (1492–1499), királyi helytartó (1497) (és 11 vármegye ispánja) tornai alispánja (1483?–1501), tornai (1483, 1486, 1498–1499)

64 HU-MNL-OL-DF 253977., *Bilkei Irén*: Zala megye levéltára középkori okleveleinek regesztái. (1019) 1240–1526. Zalai Gyűjtemény 75. Zalaegerszeg 2014. 109–110. 310. sz.

65 HU-MNL-OL-DF 274052.

66 HU-MNL-OL-DL 102620.

67 C. Tóth et al.: Archontológia I. i. m. 257.

68 HU-MNL-OL-DL 68432.

69 *Horváth Richárd*: Pápától a pápáig (Garai-Szapolyai várbirtok változások Veszprém megyében a Mátyás-korban). In: Megyetörténet. Egyház- és igazgatástörténeti tanulmányok a veszprémi püspökség 1009. évi adománylevele tiszteletére. A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 22. A veszprémi egyházmegye múltjából 22. Szerk. Hermann István – Karlinszky Balázs. Veszprém 2010. 358.

és visegrádi (1495–1497) várnagya, koronaőr, valamint a királyi tanácsba választott nemesi ülnök volt.<sup>70</sup>

Imre Somogy vármegyéből választott magának feleséget, a későbbi leszármazott, Kisfaludy Sándor által a *Döbrönte* című verses beszélyben ábrázolt Bakonyi Flóra helyett egy köznemesi család sarját, Túri Szántai (*de Zantho/Zanthay*) Zsófiát, aki Somogy vármegyei birtokrészekkel gyarapította a család vagyonát. Ezek azonban, feltehetően Imre korai halála miatt, nem tagozódtak be a döbrönte uradalomba.<sup>71</sup> A frigyből egyetlen leánygyermek ismert, Orsolya, akinek fiúsítását sikerült II. Ulászlónál kijárni.<sup>72</sup> Imre ezen túlmenően leánya helyzetét a döbröntei várra és tartozékaira vonatkozó új adománylevél kieszközlésével (1496) és a jószágok zálogjogon a kizsemelt jövedébeli, a szintén Szapolyai-familiáris Essegvári Ferenc kezére játszásával (1499) is igyekezett biztosítani.<sup>73</sup> Ez különösen jó lépésnek bizonyult, mert a törvényes örökös és a zálogbirtokos házasságkötésére csak Imre halála után, legkorábban 1502 második felében kerülhetett sor. Orsolyát 1502 májusában-júniusában, amikor özvegy édesanyjával és jövedébelijével közösen léptek fel Galsa birtok védelmében, még hajadonként (*puella*) említik.<sup>74</sup> Ferenc 1505-ben, a rákosi országgyűlésen Veszprém vármegyét képviselte, az 1520-as években (1519–1527) a Szapolyaiak pápai várnagyaként és országos kincstartóként (1521–1523) működött.<sup>75</sup> Orsolya és Ferenc házasságából legkevesebb 12 gyermek (6 fiú és 6 lány) született. Ferenc valószínűleg élete végéig a Szapolyaiak iránti hűség és – csekély vagyonára, birtokai földrajzi elhelyezkedésére és népes családjára tekintettel – I. Ferdinánd kényszerű szolgálata között őrlődhetett. 1542-ben hunyt el, december 7-én a Veszprém vármegyei dikaösszeírásban özvegyét említik.<sup>76</sup>

Imre özvegye később újra férjhez ment, a szintén Szapolyai-familiáris Gerzsanói (Gerzsenyi/Görzsönyi) Györgyhöz. A házasságból egy leánygyermek született, Magdolna, akit 1514-ben még *puellaként* említenek.<sup>77</sup> Orsolya féltestvére Pernezi (*de Pernez, Pernezy*) István feleségeként fiatalon, örökösök nélkül halálozott el feltehetően 1523 januárjában, január 17-én végrendelkezett betegségán Budán, férje és sógorai Mindszentei utcai házában Bátor István nádor előtt.<sup>78</sup> Bizo-

nyos, az anyja kezelésében maradt birtokok (Litér, valamint néhány Somogy vármegyei birtokrész, Zsófia öröksége) csak ekkor kerültek vissza Orsolya kezére.

## Az Egerszegi-ág

Pál fia Miklós 1386-ban, május 8. és október 13. között, esetleg május 29. előtt hunyt el.<sup>79</sup> A halálát követő évben hosszas pereskedés kezdődött özvegye, Ilona és Benedek bán özvegye, unokái, valamint Remetei Péter fia István között a Miklós – illetve ekkor már özvegye, leányai és veje, Macedóniai András – kezén lévő Krassó és Temes vármegyei birtokok újraosztásáért és bizonyos, Ilona kezén maradt jogbiztosító iratok visszaszerzéséért. Bár mind a bán unokái, mind István perben álltak Ilonával, aki elsősorban a neki járó hitbér és jegyajándék, valamint a hajadon leányát, Margitot illető leánynegyed kiadása miatt elégedetlenkedett, István és Miklós özvegye valószínűleg „összejátszottak” egymással. A bán unokái nemhiába pereskedtek Istvánnal is, tekintették az özvegy „bűntársának” az oklevelek jogtalan visszatartása terén. Ugyanez a kettőség figyelhető meg a Miklós birtokaiért folytatott küzdelem során is. Popa-Gorjanu István részéről egyfajta, nagynénje és unokatestvérei irányában megnyilvánuló „szimpátiát”, kötődést feltételezett, amelyet felesége, Macedóniai Katalin révén a Macedóniaiakkal fennálló rokonságból eredeztetett.<sup>80</sup> Ez az elképzelés azonban téves alapokon nyugszik.

## A Remetei Himfiek

Péter fia István I. Lajos halálát követően Benedek bán leszármazottaihoz hasonló helyzetbe került, a déli határ védelméért felelős temesközi bárók szolgálatába állt, a Bebek (1388), Marcali és Csáki családok (kb. az 1390-es évek közepétől), Ozorai Pipo (1408-tól), majd Lazarevics István (1417-től) familiárisaként jelentős katonai pályát futott be, a rác despota szolgálatában tárnokmesterként működött. 1407-ben az *aula* tagjaként (bíróvársként) említik.<sup>81</sup>

Fiai az 1420-as évek végétől a Tallóciak (főként Matkó és Frank) familiárisaiként, Tallóci Frank csanádi, kevei és kraszói ispán (1429–1438/1439), szörényi bán (1436–1439), szlavón és dalmát-horvát bán (1444–1446) alispánjaiként működtek:

70 Horváth R.: Várak és politika i. m. 78–79; Kubinyi András: A Szapolyaiak és familiárisaik (szervitoraik). In: Tanulmányok Szapolyai Jánosról és a kora újkor Erdélyéről. Publicationes Universitatis Miskolciensis, Sectio Philosophica 13. (2008) 3. sz. 243.; C. Tóth et al.: Archontológia I. i. m. 79., 81.; C. Tóth Norbert – Horváth Richárd – Neumann Tibor – Pálosfalvi Tamás – W. Kovács András: Magyarország világi archontológiája 1458–1526 II. Megyék. Magyar Történelmi Emlékek. Adattárak. Bp. 2017. 277.

71 Zsófia szüleit, Istvánt és feleségét, Katalint az 1470-es évektől említik, fiuk, János a 16. sz. első évtizedeiben (1502–1504, 1515–1518) Bátor György, majd István alispánja volt: C. Tóth et al.: Archontológia II. i. m. 224–225.

72 Horváth R.: Várak és politika i. m. 116. 6. sz. (HU-MNL-OL-DL 48056.)

73 HU-MNL-OL-DL 102662., 102664., 102681.

74 HU-MNL-OL-DL 102688., 21106.

75 Horváth R.: Várak és politika i. m. 80., 109–110.; Horváth R.: Győr megye hatósága i. m. 179–180. 150. sz. (HU-MNL-OL-DL 68533.)

76 Lukinich Imre: A Podmanini Podmaniczky-család oklevéltára III. 1538–1548. Bp. 1941. 211–233. (HU-MNL-OL-E 158-50. [Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Magyar Kamara archivuma, Conscriptioes portarum] 84., 95–97., 100., 103.)

77 HU-MNL-OL-DL 102700.

78 HU-MNL-OL-DL 47489., HU-MNL-OL-DF 209466.

79 Bizonyos akasztói ügyekkel foglalkozó perhalasztó oklevelek rendkívül következtetlenség a Pál fia Miklós halála következtében beállt változások „felvitelében” (vö. HU-MNL-OL-DL 103366., 101924.) stb.), mégis segíthetnek halála időpontjának pontosításában. Szécsi Miklós nádor 1386. máj. 8-án kelt perhalasztó okleveleinek hátuljára (HU-MNL-OL-DL 68274. v.; 68275. v.) az újabb halasztás időpontjának (1387. György-nap nyolcadára) megjelölését követően feljegyezték Miklós halálának tényét. A HU-MNL-OL-DL 101923. és 101924. sz. oklevelek, Szécsi Miklós nádor és Bebek Imre országbíró egy-egy, 1386. okt. 13-án kelt kiadványa, szövegében jelezték, hogy Miklós halálával ki örökölte meg a pert. Kérdés, hogy a máj. 29-én kelt, HU-MNL-OL-DL 106933. jelzetű oklevéllel tovább tudjuk-e szűkíteni a máj. 8. és okt. 13. közötti intervallumot, amely Vazult (és András gazdatisztet) nevezi meg alperesként a korábban szintén nagybátyja által vitt ügyben.

80 Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 191–192., 195.

81 Engel P.: Archontológia i. m. 407.; Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 104–113.

Miklós, Imre, László és Frank Keve (1431–1432), Frank és Miklós Krassó vármegyében (1437–1438).<sup>82</sup> Imre orsovai várnagyként<sup>83</sup> is tevékenykedett. A fiúk közül ketten is az *aula* tagjai lettek: Imrét 1428-ban udvari familiáriként, Frankot 1438–1439 között udvari lovagként említik.<sup>84</sup> Az ötödik fiúról, Péterről csak egy 1399-ben kelt oklevél alapján van tudomásunk, személye – ahogy korábban már bizonyították<sup>85</sup> – nem azonos Péter csanádi kanonokkal (1431, 1438), püspökökkel (1438–1457).<sup>86</sup> Valójában már Fügedi Erik is leírta, hogy a főpap bizonyos Mátyás/Máté fia volt.

Zsigmond király Istvánt sem halmozta el birtokadományokkal. Temes és Krassó vármegyei jószágai, lakóhelye és közvetlen környezete gyakran vált a betörő törökök prédájává, de voltak olyan birtokai is, amelyek visszaszerzéséért vagy megtartásáért hiába pereskedett évtizedeken keresztül a korábbi vagy a szomszéd birtokosokkal. Feltehetően attól tartva, hogy az 1410-es évekre Benedek bán unokái közül egyedül maradt, de fiú utódokkal bőven megáldott Benedek mellett családja végleg kiszorul Döbröntéről, előterjesztette a birtokosztályra irányuló igényét.

Engel Pál nyomán beépült a szakirodalomba, hogy István a Macedóniai családból választott magának feleséget. Katalin azonban valójában ugyanabból a családból származott, amelyet István apja, Péter az 1340-es/1350-es? években

82 Engel P.: Archontológia i. m. 140., 145.

83 Pesty Frigyes az oklevelet (HU-MNL-OL-DL 48218.) 1453-ra – *Pesty Frigyes: A szörényi bánzás és Szörény vármegye története III. Oklevéltár I. Bp. 1878. 66. 69. sz., a DL-DF adatbázis regesztája 1450–1460 közé, míg Engel Pál 1445 k.-re datálta* – Engel P.: Archontológia i. m. 383. A levél írójának azonosításához nemcsak a kelet helye (Remete) nyújt segítséget, hanem annak tárgya is: Beldre/Böldre (ma Beodra) Remetei Himfi Imre, ill. felesége, Gyertyánosi Csépi Anna birtoka volt. A házasságkötésre, így a birtok megszerzésére 1426 második felében kerülhetett sor (egy panasz kapcsán már szept.-ben együtt említik őket, csak éppen nem nevezik Annát Imre feleségének). Imre 1432. jan. 29.– szept. 2. között hunyt el. Így az oklevelet 1426 és 1432 közé keltezhetjük. Orsova a szörényi bán (ha éppen nem volt, a temesi ispán) alá tartozott. 1408–1409 között Ozorai Pipo volt a szörényi bán, 1409–1426 között a báni tiszttel betöltetlen volt, de 1404–1426 között Ozorai volt a temesi ispán (Uo. 33., 204.). Bár a Himfiektől többen is megfordultak Ozorai szolgálatában, a meghatározott időintervallum alapján Imre esetében (aki az oklevelek alapján az 1420-as években „aktivizálódott” igazán) ez már nem valószínű. Imre 1427-ben id. Rozgonyi István temesi ispán (1427–1438) (Uo. 204.) mellett harcolt (*Ortvay T. – Pesty F.: Temes i. m. 610. 398. sz., ZsO. XIV. 913. – HU-MNL-OL-DL 54574.*), de ekkor már volt kinevezett szörényi bán is: Marcali Imre (1427–1428), majd Redwitz Miklós, a német lovagrend élén (1429–1435) (*Engel P.: Archontológia i. m. 33., 204.*). 1429-ben Orsova várát is a lovagrend kapta meg. Nem valószínű, hogy Imrét ekkor várnagyként alkalmazták volna, Redwitz sem hivatkozik rá így 1430-ban (HU-MNL-OL-DL 54714., 54719.), 1432-ben Haug von Heiligenberg kapitányról tudunk (*Engel P.: Archontológia i. m. 383.*). Az 1420-as évek végétől a Remetei Himfiék már a Tallóciak szolgálatában álltak, és alispánságot is viseltek.

84 Engel P.: Archontológia i. m. 504., 509.; *Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 121–123.*

85 C. Tóth Norbert: A székes- és társaskáptalanok prépostjainak archontológiája. 1387–1437. *Subsidia ad historiam medii aevi Hungariae inquirendam* 4. Bp. 2013. 29. 53–55. j.

86 A téves azonosításra lásd *Fügedi Erik: A XV. századi magyar püspökök. Történelmi Szemle* 8. (1965) 488., valamint *Decreta Regni Hungariae. Gesetze und Verordnungen Ungarns 1301–1457. Ed. Franciscus Döry – Georgius Bónis – Vera Bácskai. Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok* 11. Bp. 1976. 334!

familiáriként szolgált, és amelybe feltételezhetően húga, Apollónia és Döbrönte Him (Cirinus) is beházasodott.<sup>87</sup> ez a Szeri vagy Szódi Pósa fi. Az erre vonatkozó oklevél<sup>88</sup> ugyanabban a forráskiadványban olvasható, mint az a forrás, amely alapján az asszonyt a Macedóniai családhoz kötötték.<sup>89</sup> Igaz, hogy a nyomtatott változatban van egy értelemzavaró hiba, a *filiae* helyett *filii* szerepel, de az eredeti oklevélen jól kivehető a javítás, a szóvégi átírás. Az oklevél egyébként ugyanaznap (1410. május 11.), ugyanott (aradi káptalan) kelt, mint Him özvegyének elismervénye a férje által végrendeletileg rá hagyott javak átvételéről.<sup>90</sup> Míg azonban Margit saját magát képviselte, Remetei István hitvese nevében feltételezett sógornője (egyben nagynénje), Szódi Pósa fi István fia Péter felesége járt el.

Véleményem szerint inkább István egyik menyénél, Miklós feleségénél, Juliannánál vetődhet fel közvetett módon a Macedóniai családhoz tartozás lehetősége, de ez forrásokkal nem eléggé alátámasztott. Bár Julianna özvegy Tari Lőrincnéhez írott, a Tariak algyői birtokán keltezett levelének *materne sue karissime* címzése, *domina materna nostra carissima* megszólítása és az aláírásnál szereplő *soror vestra carissima* kifejezés önmagában nem feltételez rokonin kapcsolatot, ahogy annak bizalmas tartalma sem a *vestram piam maternitatem* közbevetéssel, mégis úgy vélem, hogy egy másik, ugyanabban a levéltári gyűjteményben (Magyar Nemzeti Múzeum Törzssanyag, Szalay-gyűjtemény)<sup>91</sup> fennmaradt *missilis* mellett ez lehet a kulcs a megoldáshoz.<sup>92</sup> A másik forrás Tari Lőrinc (1426 k. †) régóta ismert,<sup>93</sup> a Macedóniaiakhoz intézett, szintén bizalmas tárgyú levele, amelyben saját nővére fiáról (*sororius*), a Macedóniaiak atyafiáról (*frater*) van szó.<sup>94</sup> Ez alapján felvetődhet az a lehetőség, hogy Julianna Tari Lőrinc leánytestvérének a leszármazottja – lánya, esetleg unokája – volt. Mindez csak feltételezés, de úgy gondolom, egyelőre – jobb híján – nem elvetendő. Igaz, hogy a forrást 1390–1405 közé, illetve 1400 körülre keltezték, de nincs kizárva, hogy valójában jóval későbbi.<sup>95</sup> Az itt említett három

87 Engel P.: Genealógia i. m., Bár-Kalán nem 1. Szeri ág 2. tábla: Pósa fi (szeri, szódi); *Szaszkó Elek: A Szeri Pósa fi család. Egy alföldi előkelő család története a 14–15. században. Doktori disszertáció. (PPKE-BTK) Kézirat* 2013. 76. 365. j., 81.; *Popa-Gorjanu, C.: Himfi i. m. 134–135.*

88 *Ortvay T. – Pesty F.: Temes i. m. 427–428. 261. sz., ZsO. II./2. 7579., Juhász Kálmán: Egy dél-alföldi hiteleshely kiadványai. Aradi regesták. A Gyulai Erkel Ferenc Múzeum Kiadványai* 31–32. Gyula 1962. 19. 165. sz. (HU-MNL-OL-DL 53529.) Katalint asszonynév nélkül, szintén a Szódi Pósa fi viszonylatában (Szódi Pósa fia Miklós lánya, Gábor leánytestvére), említi a fentebbi ügygel (egy szülő elidegenítésének tiltása) kapcsolatban: *Ortvay T. – Pesty F.: Temes i. m. 427. 260. sz., ZsO. II./2. 7535. (HU-MNL-OL-DL 53527.)*

89 *Ortvay T. – Pesty F.: Temes i. m. 301–303. 181. sz., ZsO. I. 1549. (HU-MNL-OL-DL 56629.) (é. n., ~1390)*

90 HU-MNL-OL-DL 43046., ZsO. II./2. 7578. (1410)

91 Igaz, eredetileg az egyik számozott, a másik betűvel jelzett sorozat része volt.

92 HU-MNL-OL-DL 44297.

93 *Juan Cabello: A tari Szent Mihály-templom kutatása. In: A tari Szent Mihály-templom és udvarház. Művészettörténeti Füzetek* 22. Bp. 1993. 17–18.

94 ZsO. II./1. 762. (HU-MNL-OL-DL 48207.)

95 DL-DF regesztá; ZsO. II./1. 762.

Macedóniai (Péter fia Miklós, Dancs fia Simon és András fia Frank) feltűnik ugyanis egy 1424-ben keltezett oklevélben is.<sup>96</sup>

A MNM Törzsanyag, Szalay-gyűjtemény egyértelműen kapcsolódik a Kállay család levéltárához.<sup>97</sup> Ezekben maradtak fenn azok az oklevelek, amelyekből Miklós özvegyének további sorsára következtethetünk. Szalai János cseri várnagy feleségét szintén Juliannának hívták, aki 1451. szeptember 20-án, majd 1453 júliusában két alkalommal (13-án és 25-én) tűnik fel a forrásokban.<sup>98</sup> A két asszonyban a keresztnéven kívül közös Bosilafalva,<sup>99</sup> amelyet egyébként Himfi özvegye 1442-ben Kórógyi Jánosnak és a cseri várnagyoknak adott öt esztendőre, valamint Egerszeg, amelyről 1453-ban (június 19.) Szalai János is nevezte magát.<sup>100</sup> Az 1450-es évek elején mindkét asszonynak volt egy fia. A családi állapot alakulásának hasonlósága tekintetében a Szalai feleségéhez írott levél címzésénél ejtett tévesztés (kihúzták a *relicta* szót) is árulkodó lehet.<sup>101</sup> Az azonosítást viszont kétségessé teszik a névhasználat következetlenségei,<sup>102</sup> különösen Odward (Odoardo) Manini (a rokoni kapcsolatra lásd később) a köztes időben, 1452. október 20-án Himfi Miklós özvegyéhez írott levele, valamint a Szalai János várnagyságát illető bizonytalanság. Ez források által (1440)/1442–1444 közé tehető, azonban több, keltezés nélküli oklevél is rendelkezésünkre áll.<sup>103</sup> A legérdekesebb közülük a feleség, Julianna Gáspár vízaknai sókamaráshoz címzett levele, amelyben férje cseri várnagyság alóli felmentéséről ad hírt, és nagy szegénységükre hivatkozva segílyt kér. Az asszony Gáspárt *idoneo iuveninek* címzi, és *conpaterének* nevezi.<sup>104</sup> Itt feltehetően Gaspere da Colle olaszról van szó, aki a forrásokban 1441–1446 között fordul elő,<sup>105</sup> 1443–1444-ben az erdélyi sókamarák élén (is) állt.<sup>106</sup> Engel Pál a DL 55195. jelzetű

oklevelet, amelyben Szalai szintén cseri várnagyként szerepel – valószínűleg Kórógyi macsói báni (1447–1456) és pozsegi ispáni (1450–1456) tisztsége miatt – átkelzte 1440-ről 1450-re, így archontológiájába nem vette fel Kórógyi (első) bántagságát az 1440-es évek elején, csak mint országbíró szerepelteti 1440. június 15-én és október 15-én.<sup>107</sup> Kubinyi Andrásnál viszont azt olvashatjuk, hogy miután Garai Lászlót és Kórógyit leváltották a macsói bántagságról, Újlaki mellé Maróti Lászlót (1441–1443), majd Hédervári Imrét (1442–1445) nevezték ki.<sup>108</sup> Valójában az 1437–1443 közötti időszakból pozsegi ispánt sem ismerünk név szerint, így nem biztos, hogy az átkelzésnek jelen esetben van létalapja. Hunyadi László 1451-ben Cseriben keltezett levelében Temes vármegyét a Julianna és egyik volt jobbagya közötti per elhalasztására utasította, kérdés, hogy a keltezés helyéből vonhatunk-e le Szalai további Cserihez kötődésére, vagyis a feltételezett 1450-es évek eleji várnagyságra vonatkozó következtetéseket.<sup>109</sup> Kórógyi és az ekkor már magát Egerszegről nevező Szalai 1453-ban is érintkezett egymással, de a forrás tartalmából ilyen jellegű kapcsolatra nem következtethetünk.<sup>110</sup> A további bizonytalansági tényezők közé sorolhatjuk, hogy a két asszony által írt levelek, illetve az aláírások írásképe sem egyezik meg, de ez nem tekinthető perdöntőnek, hiszen írnokot is alkalmazhattak.<sup>111</sup> Tehát vannak mind az azonosítás mellett, mind ellene szóló érvek. Így elképzelhető, hogy Julianna a cseri várnagyok védelme alá helyezte magát és jószágait (Döbrönte Himfi Bazsi is írt e célból Szalainak 1444-ben),<sup>112</sup> majd Szalai megözvegyülését követően feleségül ment hozzá. Úgy vélem, hogy az olaszokhoz fűződő bensőséges (valamiféle rokoni?) kapcsolat és Bazsi levele is inkább az azonosítás melletti érvek sorát gyarapítja.

A Remetei Himfiék az 1438. és 1440. évi török betörések után, legkésőbb a 15. század közepén elhagyták a Temesközt, és nyugatra húzódtak.<sup>113</sup> Remetei Himfi István leszármazottai közül András (Miklós fia), Miklóst (László fia) és Mihályt a 15. század közepén, második felében a Dunántúlon találjuk, döbrönte rokonaik szolgálatában, míg György és János, Imre fiai (és leánya, Margit) Torontál vármegyébe, Böldrére (anyjuk, Gyertyánosi Csépi Anna, illetve nagyanyjuk, özv. Csépi Jakabné birtokára) húzódtak vissza (Vicai, Laki és Böldrei Himfiék). Miklós leánya, Julianna házassági – Odward Manini *Italia de Florencia* királyi sókamarás, majd Kállói Lőkös János – révén Bihar, majd Szabolcs vármegyébe került. Utóbbi kapcsolat ad magyarázatot a Remetei Himfi-levéltár fennmaradására a Kállay család archívumában. A Döbrönteiek – elsősorban Tamás püspök – nemcsak pártfogásukba vették a Dunántúlra áttelepülő Remeteieket, „kenyérkereseti lehetőséget” biztosítottak számukra, és feltehetően szerepük

96 *Tringli István*: A Perényi család levéltára. 1222–1526. A Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 44. Bp. 2008. 191. 383. sz., ZsO. XI. 251. (HU-MNL-OL-DL 70828.)

97 A Szalay-gyűjteményre vonatkozóan Vö. *Arany Krisztina*: A firenzei Manini család letelepedése Erdélyben. In: Certamen VII. Előadások a Magyar Tudomány Napján az Erdélyi Múzeum Egyesület I. Szakosztályában. Szerk. Egyed Emese – Pakó László – Sófalvi Emese. Kolozsvár 2020. 328–329.!

98 HU-MNL-OL-DL 55492., 55543., 55544.

99 HU-MNL-OL-DL 55252. (1442) és 55543. (1453)

100 HU-MNL-OL-DL 55541.

101 HU-MNL-OL-DL 55543. v.

102 1440. aug. 7. *H. M. özv.* (HU-MNL-OL-DL 44297.); 1442. ápr. 9. *H. M. özv.* (HU-MNL-OL-DL 55252.); 1443. máj. 14. *Sz. J. fel. kn. n.* (HU-MNL-OL-DL 55259.); 1443.12.03. *H. M. özv.* (HU-MNL-OL-DL 55266.); 1444–1446 *Sz. J. fel.* (HU-MNL-OL-DL 48239.); 1451.júl. 25. *H. M. özv.* (HU-MNL-OL-DL 44605.); 1451. szept. 20. *Sz. J. fel.* (HU-MNL-OL-DL 55492.); 1452. okt. 20. *H. M. özv.* (HU-MNL-OL-DL 44645.); 1453.júl. 13. *Sz. J. fel.* (HU-MNL-OL-DL 55543.); 1453. júl. 25. *Sz. J. fel.* (HU-MNL-OL-DL 55544.)

103 *Engel P.*: Archontológia i. m. 293., Várnagyok és várbirtokosok, Cseri (Temes m., ma Románia); A HU-MNL-OL-DL 48220. sz. oklevél a másik várnagy, Horvát György (-DL 44355., 55263., 55265.) említése alapján 1442–1443-ra tehető. A HU-MNL-OL-DL 48216. sz. oklevél, amennyiben a(z erdélyi) „vajda” Hunyadi Jánost (1441–1446) és Lugos/Lugas az ő birtokát (1440–1444, 1446–1454) jelöli, a közös keresztmetszet alapján 1441/1442–1444 közé, esetleg 1446-ra keltezhető.

104 HU-MNL-OL-DL 48239.

105 *Arany Krisztina*: Firenzei kereskedők, bankárok és hivatalviselők Magyarországon (1370–1450). Protopográfiai adattár. Fons 14. (2007) 501.  
106 *Draskóczy István*: A sókamarák igazgatása és tisztségviselői (1440–1447). Turul 90. (2017) 3.

107 *Engel P.*: Archontológia i. m. 10., 31., 165., 293., Várnagyok és várbirtokosok, Cseri (Temes m., ma Románia)

108 *Kubinyi A.*: A kaposújvári uradalom i. m. 6., 9.; *Engel P.*: Archontológia i. m. 30.

109 HU-MNL-OL-DL 55492.

110 HU-MNL-OL-DL 55541.

111 HU-MNL-OL-DL 44297., 48239., 55252.

112 HU-MNL-OL-DL 44373.

113 *Popa-Gorjanu, C.*: Himfi i. m. 124–125.

volt egyikük külföldi taníttatásában is, de jogbiztosító iratok (a döbrönteit várát és tartozékait érintően) és értékes ingóságok átruházásáról, valamint az 1490-es évek elején újabb birtokszerzemények, birtokjogok a család Remetei ágára történő kiterjesztéséről is értesülünk.

Imre fiai 1434–1435 között tűnnek fel az oklevelekben özvegy édesanyjukkal együtt,<sup>114</sup> Györgyöt ezt követően 1441–1448 között,<sup>115</sup> Jánost 1447–1451 között<sup>116</sup> említik a forrásokban. 1443-ból Döbrönteit Himfi Bazsi Györgyhez címzett levele is fennmaradt.<sup>117</sup> Csánki Dezső történeti földrajzából tudjuk, hogy Imrének volt egy lánya is, Margit, aki Dóci Mihály, majd Szentgyörgyi Ladó (László) felesége lett.<sup>118</sup> Margitnak első házasságából egy fia született, Gergely, akit 1493-ban Szegi (*de Zeg*) előnéven említenek,<sup>119</sup> a másodikból pedig két lánya, Orsolya és Anna. (Így már összekapcsolható a két család Engel Pál Genealógiájában, *Dóci* alatt.) A Dóciak szintén birtokosok voltak Böldrén. Himfi Bazsi 1444. július 12-én Mihályt kérte fel délvidéki birtokai védelmére.<sup>120</sup> Dóci szintén a Tallóciak familiárisa volt, majd 1441 közepétől Hunyadi János erdélyi vajda szolgálatába lépett.<sup>121</sup> A Szentgyörgyiek Hunyad vármegyében voltak földesurak, Ladóról Csánki nyomán annyit tudunk, hogy hajdan az alsó-magyarországi végvárakat őrizte. Himfi Imre hitvese, Gyertyános Csépi Anna az oklevelés adatok alapján mind feleségként, mind özvegyként igen aktívnak mutatkozott birtokügyekben. A hozzá és fiaihoz köthető oklevelek (1451. évvel bezárólag) szintén a Kállay család levéltárában maradtak fenn. Kérdés, hogy ez korai halálukkal vagy csak a Temes és Krassó vármegyei Himfi-birtokoktól történő elszakadásukkal magyarázható?

Bár az Engel Pál által összeállított családfa alapján a szakirodalom Miklóst és András egyaránt Miklós fiaiként „könyvelte el”, a hivatkozott forrás (*missilis*) megszövegezése alapján (például *ut filio vestro Andree Hymfy* vagy *ad matrem meam ducere faciatis videlicet circa relictam Ladislai de Hymfy*) egyértelmű, hogy csak András köthető hozzá. Miklós valójában a másik fivér, László fia volt. A két unokatestvért már 1451-ben a Dunántúlon, Győrben találjuk.<sup>122</sup> Miklós 1452. október 13-án beiratkozott a Bécsi egyetem első évfolyamára,<sup>123</sup>

később Döbrönteit Himfi Tamás szolgálatába állt: 1458-ban Tamás *procurator*aként lépett fel egy, a győri káptalan közreműködésével lefolytatott vizsgálat alkalmával.<sup>124</sup> 1464-ben – a hírhedt jószágvesztés idején<sup>125</sup> – Szentmárton (Pannonhalma) várnagyaként és feltehetően széki gazdatisztként segítette időközben a nyitrai püspökséget elnyert rokonát, erre utal, hogy egy peres ügyben *in possessione Zeek officiolatu, scilicet suo* idézték meg.<sup>126</sup> A Sopron vármegyében birtokos Vicai családba házasodott be, ebből kifolyólag Vicai előnéven is említik (*Nicolaus Hymfy de Wicha*).<sup>127</sup> Apósa jóvoltából – az elmaradt hozományért, illetve a menyegző költségeinek fedezéséért – mint fogadott fiú átmenetileg (a házasság bármelyik fél halálával történő felbomlásáig vagy a török kézre került temesközi birtokok visszaszerzéséig) felesége, Margit által leánynegyed címén a fiágot illető Vicai-jószágok negyedéből is részesült.<sup>128</sup> Az 1460-as, 1470-es években apósa és sógorai társaként számos hatalmaskodásban működött közre.<sup>129</sup> Halálának időpontja nem ismert, 1487. április 12-én özvegyét és fiait említik (név nélkül) a néhai Tamás püspök Himfi Mihály özvegyének kezére került hagyatéka ügyében.<sup>130</sup> A fiúk keresztnevet (Tamás/Tóbiás és Balázs) mindössze néhány késő középkori (1490-es évek) oklevélkivonat őrizte meg.<sup>131</sup> Nem tudjuk, hogy megérték-e Döbrönteit Himfi Imre halálát, valószínűbb azonban, hogy nem, mivel a leányági leszármazottakkal ellentétben a 16. század elején a döbrönteit örökségért sem jelentkeztek. Bár az 1490-es évek elején Imre még számolt velük, mégis kijárta leánya fiúsítását, majd a döbrönteit várra és tartozékaira saját maga és leánya részére adománylevelet eszközölt ki. Ezzel a Remeteieket kizárta a majdani öröklésből. Abban biztosak lehetünk, hogy Vicai János soproni alispán (1520, 1522–1524, 1525–1526) nem a Himfi család sarja,<sup>132</sup> így a Himfiakkal ellentétben a Vicaiak nem haltak ki György fia István (Himfi Miklós sógora) személyében.<sup>133</sup>

okt. 13. (Vngarorum natio. Nicolai Hymfy de Remethe 4 gr.)

124 HU-MNL-OL-DL 107223.

125 *Teleki József*: Hunyadiak kora Magyarországon XI. Pest 1855. 96–98. 364. sz. (HU-MNL-OL-DL 16078.) Kivonatolja, ill. részleteket idéz belőle: *Gyurkovits György*: Pápa Mező-Városá nevének eredetéről, és Régiségeiről. Tudományos Gyűjtemény 8. (1824) 8. sz. 72–94.; Neumann Tibor fordításában: Források. In: Mátyás és a humanizmus. Nemzet és emlékezet. Szerk. Csukovits Enikő. Bp. 2008. 174. A kiadott szövegektől eltérően az eredeti oklevélben (Döbrönteit Himfi) *Nicolai* helyett *etc.* és *Tocha* helyett *Pothon* birtok szerepel.

126 HU-MNL-OL-DL 102158.

127 HU-MNL-OL-DL 45306.

128 Sopron vármegye története II. Oklevéltár (1412–1653). Szerk. Nagy Imre. Sopron 1891. (a továbbiakban: Sopron II.) 434–437. 269. sz. (*Pesty F.*: A szőrényi bánóság i. m. 77–79. 80. sz.)

129 Sopron II., 433–434. 268. sz., 464–465. 289. sz. (HU-MNL-OL-DL 61776., 61777.); *Dreska Gábor*: A pannonhalmi konvent hiteleshelyi működésének oklevéltára III. A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 10. Győr 2010. 189–191. 696. sz. (HU-MNL-OL-DL 17830., HU-MNL-OL-DF 265151.); 386–389. 21. sz. (HU-MNL-OL-DF 265150.)

130 HU-MNL-OL-DL 50592. v.

131 *Horváth R.*: Heimiana i. m. 628., 632. (1492–1493); *Bilkei I.*: Zala megye levéltára i. m. 189. F26. (1499)

132 *C. Tóth N. et al.*: Archontológia II. i. m. 237–238.

133 *Vö. Nagy Iván*: Magyarország családai czimerekkel és nemzedékrendi táblákkal XII. Pest 1865. 172–175. (Vicay család); *Herczegh R. Fri-*

114 *Pesthy F.*: Krassó i. m. 347–348. 249. sz. (HU-MNL-OL-DL 54850.); 348–349. 251. sz. (HU-MNL-OL-DL 54913.)

115 HU-MNL-OL-DL 55238. (1441); *Gyárfás István*: A jáász-kúnok története III. 1301–1542. Szolnok 1883. 612–613. 135. sz. (HU-MNL-OL-DL 55247.); HU-MNL-OL-DL 55248., 55251., 55368.

116 HU-MNL-OL-DL 55345., 44588., 55491.

117 HU-MNL-OL-DL 55264.

118 HU-MNL-OL-DL 56628.; *Csánki Dezső*: Magyarország történelmi földrajza a Hunyadyak korában. V. Bp. 1913. 230–231. (Szentgyörgyi cs.)

119 HU-MNL-OL-DL 29877.

120 HU-MNL-OL-DL 44372.

121 HU-MNL-OL-DL 55199., 55204., 44292. stb. 1435-ben Tallóci Frank krassói alispánja (*Engel P.*: Archontológia i. m. 145.), 1440-ben a becsei vár várnagya és gazdatisztje (Uo. 275.). Hunyadi János erdélyi vajda szolgálatában 1441. nov.-tól temesi ispán (HU-MNL-OL-DL 55240.), 1442–1443 között Csanád vm. dikátora (HU-MNL-OL-DL 55242., 55245. stb.), 1443 ápr.-tól bosári gazdatiszt (HU-MNL-OL-DL 55255., 55256.) és Tolna vm. dikátora (HU-MNL-OL-DL 55257., 55260.).

122 HU-MNL-OL-DL 44605.

123 *Die Matrikel der Universität Wien II., 1451–1518/I., 1. Lieferung*. Hrsg. Institut für österreichische Geschichtsforschung. Graz–Köln 1959. 17. 1452.

Miklós András fiáról már esett szó, későbbi említése nem ismert, illetve, amennyiben Himfi Miklós özvegyének és Szalai János feleségének személyazonossága bebizonyosodik, még 1453 júliusában is életben volt. A Miklós özvegye által a DL 44297. jelzetű oklevélben, keresztnév nélkül hivatkozott leánygyermek azonosítását Odward Manini anyósához, Himfi Miklós özvegyéhez írott levele teszi lehetővé.<sup>134</sup> A később Manini özvegyeként, illetve már Kállói Lőkös János feleségként övegyi jussa és leánya öröksége miatt pereskedő asszony további sorsának feltárása Arany Krisztina firenzei származású, a középkori Magyarországon tevékenykedő kereskedőkkel, bankárokkal és hivatalviselőkkel foglalkozó prozopográfiai munkájának köszönhetően nem okoz nehézséget.<sup>135</sup> Az asszony Odward budai, majd dési, széki és máramarosi sókamarással (1447–1457) kötött házasságából született Anna, a Kállói Lőkös Jánossal – alnádor (1435–1436), alországbíró (1447) (a Pálóciák idején), szabolcsi ispán (1446–1447)<sup>136</sup> – kötött frigyból Pál, Erzsébet és Zsófia.<sup>137</sup>

Az oklevelekben Remetei, Laki vagy Döbrönte előnével<sup>138</sup> előforduló Mihály, Döbrönte Himfi Imre „idősebb osztályos atyafia” jelenleg nem illeszthető helyére a Himfi családfán. A DL 50593. jelzetű oklevélben (1487) távoli rokonként (*qui in remota et distant generationis linea*) határozzák meg, valószínűleg István unokája, kizárásos alapon László vagy Miklós fia lehetett. A Laki előnév egy Tolna vármegyei, a Sárvice mentén fekvő településre, késő középkori révhelyre/vámhelyre (*locus vadi*) vezethető vissza, ahol a Sopron, Vas és Tolna vármegyei illetőségű Nicki család is birtokos volt.<sup>139</sup> Mihály ebbe a családba házasodott be, Benedek leányát, Annát vette feleségül. Apósa 1479 végén rendelkezésére bocsátotta Lakon álló kúriáját,<sup>140</sup> Mihályt valószínűleg emiatt kezdték halálát követően, az 1480-as évek közepén a birtokról nevezni. Mihály az 1470-es években tűnik fel az oklevelekben. 1471-ben Tamás püspökkel és két unokaöccsével együtt említik bizonyos (részben zálogban bírt, részben ügyeskedéssel, a birtokos megkerülésével szerzett) Somogy vármegyei birtokok kapcsán.<sup>141</sup> Mátyás király 1475-ben őt és a püspököt

személyükben és birtokaikban különös védelmébe fogadta.<sup>142</sup> Neve egy, a püspök, illetve a szekszárdi apátság földvári jobbágyai által 1478-ban elkövetett hatalmaskodási ügyben is szerepel a felbujtók között.<sup>143</sup> 1479-ben egy Kesztlöcön elfogott familiárisa kiszabadításán ügyködött.<sup>144</sup> Himfi Imre 1498-ban Mihály halálának időpontját legalább 16 évvel azelőttre tette,<sup>145</sup> a Tamás püspök hagyatékáért az özvegygel és annak második férjével, Szentbalázi (S)Zeke Mártonnal folytatott pereskedés 1484-ben vette kezdetét.<sup>146</sup>

## Him fia György és Him leszármazottai

A családfa összeállítása itt bizonyult a legnehezebbnek, ugyanis csak a Döbrönte- és a Remetei-ágak levéltárában (pontosabban a Batthyány család lt., Heimiana és a Kállay család lt.) fennmaradt, jórészt 14. századi, valamint a peres ügyekben, birtokügyletekben érintett másik fél archívumában (például veszprémi káptalan, vasvári káptalan, Rummy család lt. stb.) őrzött oklevelekre támaszkodhatunk. Him fia György utolsó fiági leszármazottjának (Litéri Mihály) magszakadásával a család kezén megmaradt birtokok (Újlak, Litér) – a veszprémi püspökkel történő sikeres pereskedést követően – a Döbrönte-ágra szálltak vissza, a családi levéltár bizonyos darabjai ezáltal a későbbi Heimiana-sorozatba kerültek.

A temesközi birtokok elvesztése a 15. század derekán minden bizonnyal Him leszármazottainak ezt az ágát érintette a legérzékenyebben. Nehéz helyzetüket mutatja a megmaradt dunántúli jószágok gyakori és tartós zálogba vetése (például a vasvári káptalan vagy az Egerváriak részére). A későbbi leszármazottak közül György fia Miklós ágáról Bertalan fia Istvánt kell kiemelnünk, aki 1439-ben – Remetei rokonságához hasonlóan – Tallóci Frank krassói alispánjaként működött.<sup>147</sup> A Temes és Krassó vármegyei birtokok elvesztése István névhasználatában is visszaköszön (Lásd a családfához fűzött forrásjegyzéket!). Unokatestvére, Jakab fia László Albert veszprémi püspök familiárisaként tevékenykedett, 1472-ben kelt végrendeletében valamennyi birtokát Albert püspök gyámságára bízott kiskorú unokaöccsére, Gergely fia Mihályra hagyta, azzal a kikötéssel, hogy ha Mihály gyermektelenül halálozna el, javai a veszprémi székesegyházra és a mindenkori veszprémi püspökre szálljanak.<sup>148</sup> Litéri Mihály halálának pontos időpontja nem ismert. 1488-ban még élt, az örökségéért folytatott küzdelem 1492-ben vette kezdetét.<sup>149</sup>

gyes: Sopron vármegye története a Hunyadiak korában (1437–1490). Panonhalma 1928. 54.; *Szluha Márton*: Vas vármegye nemes családjai II. Bp. 2012. 805–807. Utóbbi helyen Himfi Miklós neve előtt tévesen a Töttös-béri előnév szerepel.

134 HU-MNL-OL-DL 44645.

135 Arany K.: Firenzei kereskedők i. m. 515–516. Juliannára vonatkozóan lásd továbbá: Arany K.: Manini család i. m. 330–331.

136 Engel P.: Archontológia i. m. 5., 10., 186.

137 HU-MNL-OL-DL 75459., 56106.

138 *de Remethe*: HU-MNL-OL-DL 17218. (1471), 102586. (1471), 103838. (1479); HU-MNL-OL-DF 209386. (1479) *de eadem Debrenthe*: HU-MNL-OL-DL 45596. (1475), A zichi és vásonekei gróf Zichy-család idősb ágának okmánytára. Codex diplomaticus domus senioris comitum Zichy de Zich et Vasonkeo. I–XII. Szerk. Nagy Imre et al. Bp. 1871–1931. (a továbbiakban: Zichy) XI. 255. 138. sz. (HU-MNL-OL-DL 81828.) (1479), 102640. (1486), 102642. (1486), 102668. (1498) *de Laak*: HU-MNL-OL-DL 103904. (1485), 102633. (1485), 102634. (1485) A HU-MNL-OL-DL 50592. sz. oklevélben a *de eadem Debrenthe* kifejezés áthúzva, *de Lakra* javítva szerepel.

139 HU-MNL-OL-DF 209353.

140 HU-MNL-OL-DF 209386.

141 HU-MNL-OL-DL 17218., 102586.

142 HU-MNL-OL-DL 45596.

143 Zichy XI. 255. 138. sz. (HU-MNL-OL-DL 81828.)

144 HU-MNL-OL-DL 103838.

145 HU-MNL-OL-DL 102668.

146 HU-MNL-OL-DL 102628.

147 *Pesthy F.*: Krassó i. m. 367. 279. sz. (HU-MNL-OL-DL 55167.) (1439); Engel P.: Archontológia i. m. 145.

148 HU-MNL-OL-DF 201432., 200528.

149 *Solymosi László*: Veszprém megye 1488. évi adólajstroma és az Ernuszt-féle megyei adószámadások. In: Tanulmányok Veszprém megye múltjából. A Veszprém Megyei Levéltár kiadványai 3. Szerk. Madarász Lajos. Veszprém 1984. 180., 187., 198.; 521; HU-MNL-OL-DF 200560.

Ahogy említettem, Him fia Him ágának levezetése – különféle okokból – elakadt. Szót kell azonban még ejtenünk egy lehetséges kimenetelről, amelyet egyelőre, a rendelkezésre álló adatok alapján sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudunk. Mivel Him fia Himnek volt egy László nevű fia, és Him fiainál szórványosan a Himházi előnév használata is megfigyelhető az 1380-as évektől, felvethetjük Himházi László fia Antal, valamint fivérei leszármazásának esetleges kapcsolódását a Himfi családfához. A középkori Magyarország területéről a Veszprém vármegyei településen kívül nem ismerünk másik Himházát, és a rendelkezésre álló adatok alapján ők is inkább ehhez a megyéhez kötődtek. A Himfiakkal távoli – feltehetően a 13. századra visszanyúló – rokonságban álló Bakonyi,

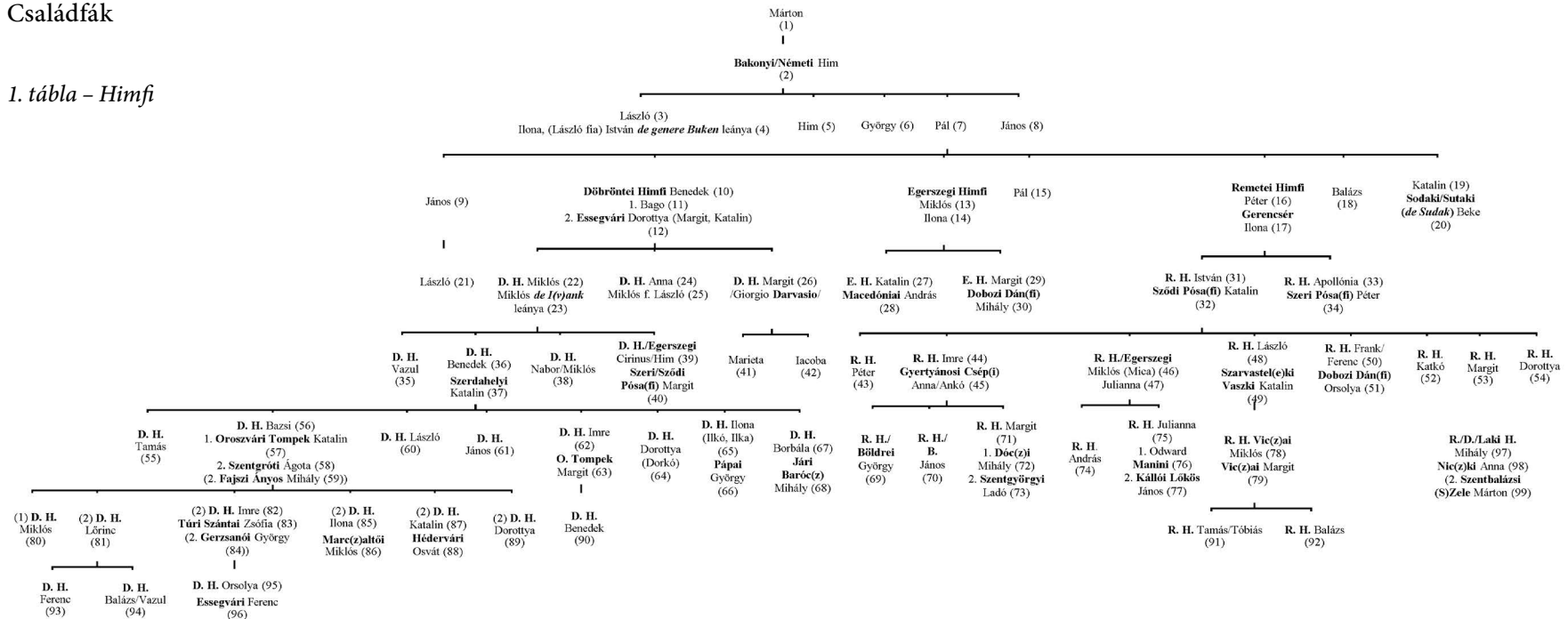
később Himházi/Léhérti családdal nem mutatható ki rokoni kapcsolat, a két család közötti érintkezésről egyetlen adat tanúskodik, a Himházi (*de Heemhaza*) Miklós fia János és Bakonyi (*de Bakany*) György fia Mihály közötti per (1370).<sup>150</sup> Bár Himházi Antal pályakezdése (*notarius specialis* az erdélyi alvajda hivatalában) földrajzi szempontból nem igazán illeszkedik a Himfiokról eddig megismert képbe, és az egyetlen kapcsolódási pont a Himfiékhez, közülük is a Döbrönteai-ághoz a Kismiske, illetve Poton (Veszprém vm.) birtokért folytatott pereskedés, a Himházi és a Himfi családfa kronológiai szempontból egymáshoz illeszthető. Az 1391-ben és 1392-ben Devecseri előnévvel említett Antal (*litteratus de Devecher*) valószínűleg szintén őt takarja.<sup>151</sup>

150 HU-MNL-OL-DL 41810.

151 HU-MNL-OL-DL 101931., 102410.

## Családfák

1. tábla – Himfi



Vö. *Balogh Gyula*: A Himfi, Aracsai és Neszelei családok. Turul 27. (1909) 30–32.; Doc. Val. 74.; *Engel P.*: Genealógia i. m., Him rokonsága 1. tábla, Him rokonsága 2. tábla: Himfi; *Szatlóczi Gábor*: Zala megye archontológiai és genealógiai adattára (13–16. század). Arcanum, CD-ROM (2004), Döbrönte Himfi cs. másként Szarvasköi cs., Németi cs.; *Popa-Gorjanu, C.*: Himfi i. m. 246.! *Szluha Márton*: Vas vármegye nemes családjai I. Bp. 2011. 572. a Himfy, Töttösbéri címszó alatt tévesen egybemossa az itt tárgyalt családra és a Béri Himfiekre vonatkozó adatokat.

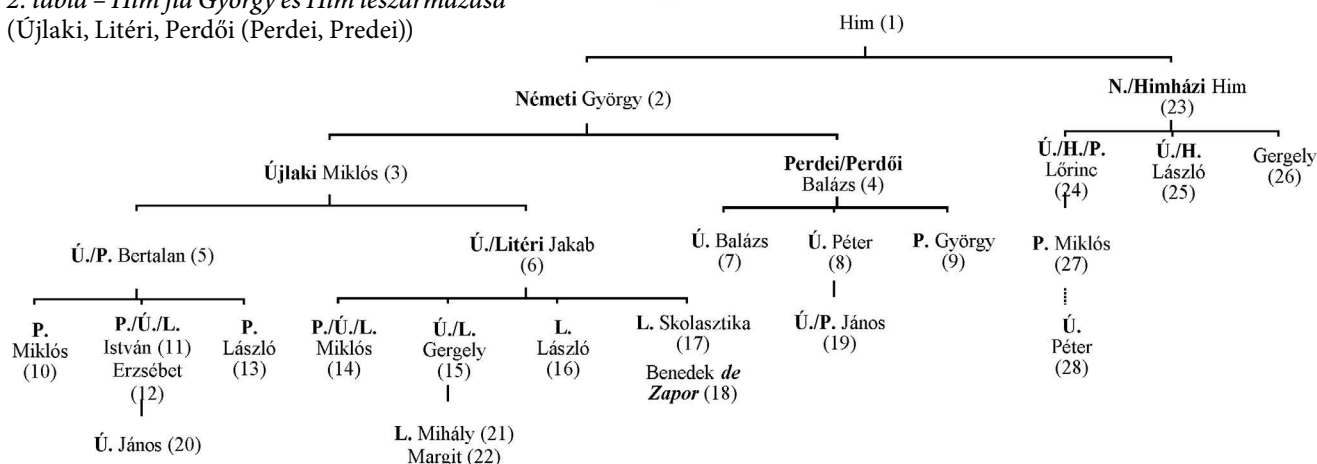
- (1) Fejér V./2. 252–254. (HU-MNL-OL-DF 229949.) (1275)  
 (2) Fejér V./2. 252–254. (HU-MNL-OL-DF 229949.) (1275); HOKI. 80–81. 72. sz. (HU-MNL-OL-DL 997.) (1278)  
 (3) AOKI. IV. 33. 65. sz. (*Kumorovitz Lajos Bernát*: Veszprémi regeszták (1301–1387). Magyar Országos Levéltár Kiadványai II. Forráskiadványok 2. Bp. 1953. 42–43. 76. sz., HU-MNL-OL-DF 200094.) (1315/1317); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 52., 53. (1329) *néhai*: AOKI. XIV. 38. 54. sz. (HU-MNL-OL-DL 40568.) (1330. jan. 22.) (a továbbiakban): *de Pereztegefu*: AOKI. X. 38–39. 5. sz. (HU-MNL-OL-DF 253100., 253133.) (1326)  
 (4) özv.: AOKI. XIV. 38. 54. sz. (HU-MNL-OL-DL 40568.) (1330)  
 (5–6) Lásd II. Tábla: Him fia György és Him leszármazása!  
 (7) AOKI. IV. 33. 65. sz. (*Kumorovitz L. B.*: Veszprémi regeszták i. m. 42–43. 76. sz., HU-MNL-OL-DF 200094.) (1315/1317); † 1342. dec. 7. és 1343. jan. 8. k.: AOKI. XXVII. 434–437. 717. sz. (HU-MNL-OL-DL 3439.) *egyikfiára n.n.* már 1336. febr. 20-án utalnak (*unus filius ipsius magistri Pauli*): AOKI. XX. 88–89. 61. sz. (HU-MNL-OL-DL 40721.)  
 (8) AOKI. VII. 273. 588. sz. (1323)  
 (9) AOKI. XXVI. 127. 128. sz. (HU-MNL-OL-DL 40880.) (1342); AOKI. XXXVIII. 110. 85. sz., HU-MNL-OL-DL 41236. (1354)

- (10) *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 85./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 87. (1343. máj. 16.); †1380, *in festo beati Galli confessoris* (okt. 16.): HU-MNL-OL-DL 42182. (1381); Zala vármegye története. Oklevéltár II. Szerk. Nagy Imre – Véghely Dezső – Nagy Gyula. Bp. 1890. 199. 68. sz. (a továbbiakban: ZO II.) (HU-MNL-OL-DL 102364.) (1384)  
 (11) HU-MNL-OL-DL 108828. (1353)  
 (12) *n.n.*: *Engel P.*: Honor, vár, ispánság i. m. 891. (1372); *Popa-Gorjanu, C.*: Himfi i. m. 236. *Margit*: HU-MNL-OL-DL 42324. (1385. máj. 8.); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 352., 355. (1387), 373. (1390), 380. (1391); ZO II., 240–241. 85. sz. (HU-MNL-OL-DL 102386.), ZsO. I. 1068. (1389); HU-MNL-OL-DL 42450. (1390); 102395. (1390); 102404. (1391); 102406. (1391); 42493., ZsO. I. 2052. (1391); HU-MNL-OL-DL 7695. (1391); 52819. (1393) *Dorottya*: HU-MNL-OL-DL 42016. (1376); 7179. (1385. máj. 25.); 102415., ZsO. I. 3144. (1393) *Katalin*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 208. 129. sz., ZsO. I. 1762.; 215–216. 132. sz., ZsO. I. 1879. (HU-MNL-OL-DL 52710.) (1390–1391); 52718. (1391); 68294. (1391); 102398. (1391); 52781. (1393); *Ortvay T. – Pesty F.*: Temes i. m. 242. 141. sz. (HU-MNL-OL-DL 42577.), ZsO. I. 3509. (1394. jún. 14.) stb. *További forrásokra* lásd.: *Horváth R.*: Bigámista volt-e i. m. 117–118.!  
 (13) *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 85./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 85. (1343. okt. 13.); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 163–164. 109. sz. (1385); HU-MNL-OL-DL 68274. (1386. máj. 8.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 101923. (1386. okt. 13.)

- (14) özv.: *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 145–147. 96. sz., ZsO. I. 112. (HU-MNL-OL-DL 52552.) (1387); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 217–218. 134. sz., ZsO. I. 2187. (HU-MNL-OL-DL 52739.)
- (15) *Horváth R.*: Heimiana i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344); AO VI., 372–374, 236. sz. (HU-MNL-OL-DL 41272.)/*Horváth R.*: Heimiana i. m. 120. (1351)
- (16) *Horváth R.*: Heimiana i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 127–128. 86. sz. (HU-MNL-OL-DL 52234.) (1375) *néhai*: *Tringli I.*: A Perényi család i. m. 91–92. 134. sz. (HU-MNL-OL-DL 70665.) (1377)
- (17) özv.: „*relictæ magistri filii Pauli Heim*”. *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 88./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 272. (1377); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 160–162. 106–107. sz. (HU-MNL-OL-DL 54442., 52445.) (1383)
- (18) *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 85./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 85. (1343. okt. 13.); AOKL. XXXVIII. 110. 85. sz. (HU-MNL-OL-DL 41236.) (1354)
- (19–20) özv.: HU-MNL-OL-DL 108819. (1352); Hazai okmánytár. Codex diplomaticus patrius V. Szerk. Ipolyi Arnold – Nagy Imre – Véghely Dezső. Győr 1873. 154–156. 123. sz. (1370) *István fia Beke Nyitra vm. alispánja*: HU-MNL-OL-DL 108816., 108817., 108818. (1351)
- (21) Hazai okmánytár. Codex diplomaticus patrius I. Szerk. Nagy Imre – Páur Iván – Ráth Károly – Véghely Dezső. Győr 1865. 222–224. 148. sz. (HU-MNL-OL-DL 41368., 41369.) (1358); 70654. (1370)
- (22) *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 86–87./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 167. (1360); HU-MNL-OL-DL 42233. (1382. jún. 11.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 68266. (1382. okt. 13.)
- (23) *Horváth R.*: Heimiana i. m. 282. (1379) özv.: HU-MNL-OL-DL 108911. (1383)
- (24–25) özv.: HU-MNL-OL-DL 42229. (1382); ZO II., 199. 68. sz. (HU-MNL-OL-DL 102364.) (1384); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 360. (1388)
- (26) *Óváry Lipót*: Regesták a Magyar Tudom. Akadémia Kézirattárában létező s olaszországi levéltárakban másolt magyar történelmi vonatkozású oklevelekből. Első közlemény. Történelmi Tár (1888) (3. sorozat, 11. kötet) 467–468./*Óváry Lipót*: Regesták a Magyar Tudom. Akadémia Kézirattárában létező s olaszországi levéltárakban másolt magyar történelmi vonatkozású oklevelekből. Első közlemény. Történelmi Tár (1888) (3. sorozat, 11. kötet) 63–64. 147–148. sz.; *E. Kovács P.*: Egy magyar rabszolganő i. m. 120–122. 1–2. sz. (1405, 1408)
- (27–28) *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 145–147. 96. sz., ZsO. I. 112. (HU-MNL-OL-DL 52552.) (1387); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 217–218. 134. sz. (1391) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 54852. (1434) Lásd továbbá *Engel P.*: Genealógia i. m., Macedóniai!
- (29) *puella*: Krassó i. m. 185–192. 125. sz., ZsO. I. 783., 871. (HU-MNL-OL-DL 52644.) (1389); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 217–218. 134. sz., ZsO. I. 2187. (HU-MNL-OL-DL 52739.) (1391) özv.: *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 356–357. 215. sz. (HU-MNL-OL-DL 53251.) (1405); 53544. (1410)
- (30) *néhai*: *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 356–357. 215. sz. (HU-MNL-OL-DL 53251.) (1405)
- (31) Doc. Val. 221–223. 178. sz. (HU-MNL-OL-DL 47889.) (1370); ZsO. VIII. 536. (HU-MNL-OL-DL 54162.) (1421)
- (32) *fel.*: *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 301–302. 181. sz., ZsO. I. 1549. (HU-MNL-OL-DL 56629.) (é. n., ~1390); *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 427–428. 261. sz., ZsO. II./2. 7579. (HU-MNL-OL-DL 53529.) (1410); *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 556–557. 358. sz., ZsO. VI. (HU-MNL-OL-DL 54006.) (1418)
- (33–34) *puella, jegyes n. n.*: *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 90./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 75. (1390) *fel.*: ZsO. X. 41. (1423)
- (35) ? *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 89./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 264. (1377. aug. 28.) – de a kettő szövege nem egyezik, „*Himfi Benedeknek és fiának, Miklósnak, meg unokáinak Miklós és Balázsnak*”; HU-MNL-OL-DL 68266. (1382); *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 240–241. 139. sz., ZsO. I. 3510. (HU-MNL-OL-DL 42574.) (1394)
- (36) HU-MNL-OL-DL 42312. (1382); *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 545–546., 345. sz., ZsO. VI. 1489. (HU-MNL-OL-DL 53999.) (1418) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 43452., ZsO. VII. 1114. (1419)
- (37) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 43147., ZsO. III. 2130. (1412) özv.: HU-MNL-OL-DL 43452., ZsO. VII. 1114. (1419); HU-MNL-OL-DL 102467. (1437)
- (38) ? (Miklósként?) *Turchányi T.*: Délmagyarország i. m. 89./*Horváth R.*: Heimiana i. m. 264. (1377. aug. 28.); HU-MNL-OL-DL 42255. (1383); ZsO. II./1. 944. (HU-MNL-OL-DL 261644.) (1401)
- (39) HU-MNL-OL-DL 42255. (1383); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 261–262. 175. sz., ZsO. II./2. 5688. (HU-MNL-OL-DL 53389.) (1407) *néhai*: *Horváth R.*: Heimiana i. m. 411. (1409); HU-MNL-OL-DL 43046., ZsO. II./2. 7578. (1410. máj. 11.)
- (40) özv.: *Horváth R.*: Heimiana i. m. 411. (1409); HU-MNL-OL-DL 43046., ZsO. II./2. 7578. (1410)
- (41–42) *E. Kovács P.*: Egy magyar rabszolganő i. m. 120–122. 1–2. sz. (1405, 1408)
- (43) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 233–234. 147. sz., ZsO. I. 5978. (HU-MNL-OL-DL 53032.) (1399)
- (44) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 233–234. 147. sz., ZsO. I. 5978. (HU-MNL-OL-DL 53032.) (1399); 54780–54781. (1432. jan. 29.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 54800. (1432. szept. 2.)
- (45) vsz. *még nem házas*: HU-MNL-OL-DL 54535./54536. (1426. szept. 8.) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 54552. (1426. nov. 11.) özv.: HU-MNL-OL-DL 54800. (1432. szept. 2.); 44589. (1450)
- (46) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 44253. (1439. jún. 8.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 44297. (1440. aug. 7.)
- (47) özv.: HU-MNL-OL-DL 44297. (1440); 44605. (1451) *consors condam Nicolai Enfy dicti*: HU-MNL-OL-DL 44645. (1452. okt. 20.)
- (48) *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 427–428. 261. sz., ZsO. II./2. 7579. (HU-MNL-OL-DL 53529.) (1410); 54978. (1435. szept. 15.) *néhai*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 356–357. 261. sz. (HU-MNL-OL-DL 55121.) (1437. ápr. 13.)
- (49) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 44045. (1435) özv.: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 356–357. 261. sz. (HU-MNL-OL-DL 55121.) (1437), 44605. (1451)
- (50) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 55158. (1438. dec. 21.)
- (51) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 54879. (1434)
- (52) *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 427–428. 261. sz., ZsO. II./2. 7579. (HU-MNL-OL-DL 53529.) (1410)
- (53–54) *Ortvay T. – Pesthy F.*: Temes i. m. 556–557. 358. sz., ZsO. VI. 1935. (HU-MNL-OL-DL 54006.) (1418)
- (55) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 102616. (1480. szept. 15.) *utolsó említése méltóságsorban*: *C. Tóth et al.*: Archontológia I. i. m. 257. (1481. febr. 11.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 274081. (1481. jún. 20.)
- (56) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 102523. (1451. jan. 18.) *néhai*: A Frangepán család oklevéltára (1454–1527) II. Magyar Történelmi Emlékek 38. Szerk. Thallóczy Lajos – Barabás Samu. Bp. 1913. (a továbbiakban: Frangepán II.) 11–12. 12. sz. (HU-MNL-OL-DL 38907., 102533.) (1455) 1451. márc.-tól eltűnik az oklevelekből, csak kiskorú fia, Lőrinc vonatkozásában említik, „*néhai*” megjelölés nélkül.
- (57) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 43898. (1431); 44275., 102480., 102482. (1439. dec. 27.)
- (58) *H. B. fel.*: *Hermann István, ifj.*: Adalékok Szentgrót várának XV. századi történetéhez. In: Ezredforduló. A Pápai Múvelődéstörténeti Társaság milleniumi emlékkönyve. Szerk. Hermann István – Mezei Zsolt. Pápa 2001. 166–168. 1. sz. (HU-MNL-OL-DL 102504.) (1447) özv.: HU-MNL-OL-DL 102537. (1458) *F. Á. M. fel.*: HU-MNL-OL-DL 72256., HU-MNL-OL-DL 200512. (1467) özv.: HU-MNL-OL-DL 102218. (1482) (1472-ben már özvegy), 46044. (1486) *néhai*: *Hermann I.*: Szentgrót vára i. m. 169–171. 3. sz. (HU-MNL-OL-DL 91035.) (1496)
- (59) Lásd *Engel P.*: Genealógia i. m., Ányos (fajszi)!
- (60) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 102542. (1459)
- (61) HU-MNL-OL-DL 43452., ZsO. VII. 1114. (1419); HU-MNL-OL-DL 106831. (1442)
- (62) HU-MNL-OL-DL 53580., ZsO. III. 215. (1411); HU-MNL-OL-DL 100558. (1440. máj. 16.); *Lukcsics József*: A veszprémi püspökség római oklevéltára III. 1416–1492. Monumenta Romana episcopatus Vespriensis. Bp. 1902. 115. 191. sz. (1440. okt. 1.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 102486. (1440. okt. 10.)
- (63) *puella*: HU-MNL-OL-DL 43898. (1431. aug. 22.) *puella, jegyes*: HU-MNL-OL-DL 100485. (1431. aug. 25.); 102054. (1432) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 100542./100558. (1438) *Himfi vezetéknevvel*: *Rudolf*

- Kropf*: Andreas Baumkircher és Városszalónak városkapui. In: Határon innen, határon túl. Tanulmányok Tilcsik György 60. születésnapjára. Szerk. Bariska István – Mayer László. Szombathely 2012. 261. (1456) – A feltételezhető forráshely - HU-MNL-OL-P 1313-I.-1.-6. (59. o.) (14. sz.) (Almarium I., Ladula 7.) – azonban Tompek Magdolnára vonatkozik.
- (64) *puella*: HU-MNL-OL-DL 106953./ZsO. IX. 1006. (1422); HU-MNL-OL-DF 248932. (1429)
- (65) *puella*: HU-MNL-OL-DL 106953./ZsO. IX. 1006. (1422); HU-MNL-OL-DF 248932. (1429) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 102501. (1446); 68406. (1466) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 68560. (1474 u.)
- (66) HU-MNL-OL-DL 17628. (1474. dec. 16.) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 68560. (1474 u.) *somlói* (1419) és *ugodi várnagy* (1421) (Horváth R.: Várak és politika i. m. 110., 111.)
- (67) *puella*: HU-MNL-OL-DL 106953./ZsO. IX. 1006. (1422); HU-MNL-OL-DF 248932. (1429) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 102501. (1446) *özv.*: HU-MNL-OL-DL 102521. (1450); 108582. (1451)
- (68) Lásd a Jári Baróc(z) család leszármazását: *Szatlóczi G.*: Zala megye i. m., Jári Baróc cs. és *Petrik Iván*: A Jári atyafiság nemzedékrendje és birtoakai a középkorban. Acta Papensia 16 (2016) 11–12., 22., 27. (2. és 7. Tábla!)
- (69) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 347–348. 249. sz. (HU-MNL-OL-DL 54850.) (1434); 55368. (1448)
- (70) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 347–348. 249. sz. (HU-MNL-OL-DL 54850.) (1434); 55491. (1451)
- (71) HU-MNL-OL-DL 56628. (1440–1450); *Csánki D.*: Magyarország történelmi földrajza i. m. 230–231. (*Szentgyörgyi cs.*) (1479)
- (72–73) *Csánki D.*: Magyarország történelmi földrajza i. m. 230–231. (*Szentgyörgyi cs.*)
- (74) HU-MNL-OL-DL 44605. (1451)
- (75) *kn.n.*: HU-MNL-OL-DL 44297. (1440) *O. M. I. fel.*: HU-MNL-OL-DL 44645. (1452) *özv.*, ill. K. L. J. *fel.*: HU-MNL-OL-DL 55612. (1457) *özv.*: HU-MNL-OL-DL 75459. (1476); 75469. (1483)
- (76) HU-MNL-OL-DL 44645. (1452)
- (77) Lásd *Engel P.*: Genealógia i. m., Balogsemjén nem 1. Kállai 2. tábla: kállói Lőkös!
- (78) HU-MNL-OL-DL 44605. (1451); *Dreska G.*: A pannonhalmi konvent III. i. m. 189–191. 696. sz. (HU-MNL-OL-DL 17830., HU-MNL-OL-DF 265151.) (1476) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 50592. v. (1487. ápr. 12.); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 628., 632. (1492–1493)
- (79) Sopron II., 434–437. 269. sz./*Pesty F.*: A szörényi bánóság i. m. 77–79. 80. sz. (1465) *özv.*: HU-MNL-OL-DL 50592. v. (1487. ápr. 12.)
- (80) HU-MNL-OL-DL 44275., 102480., 102482. (1439. dec. 27.); 100558. (1440. máj. 16.)
- (81) *puerus, ut dixit, in tenera aetate constitutus*: HU-MNL-OL-DL102524., 44563. (1450); 102612. (1480); 102620. (1481. máj. 4.)
- (82) HU-MNL-OL-DL 108582. (1451) *néhai*: *Neumann Tibor*: A Szapolyai család oklevéltára I. Levelek és oklevelek (1458–1526). Magyar Történelmi Emlékek. Okmánytárak. Bp. 2012. 261–262. 294. sz. (HU-MNL-OL-DL 102687.) (1502. máj. 7.)
- (83) *H. I. fel.*: HU-MNL-OL-DF 273884. (1485) *özv.*: *Neumann T.*: Szapolyai oklevéltár 261–262. 294. sz. (HU-MNL-OL-DL 102687.) (1502); 102691. (1503) *G. Gy. fel.*: HU-MNL-OL-DL 68479. (1504); 102700. (1514) *néhai*: HU-MNL-OL-DF 209466. (1523)
- (84) 1523. jan. 19. (HU-MNL-OL-DL 47489.) *néhai*: 1523. márc. 4. (HU-MNL-OL-DF 209466.) *somogyi országgyűlési követ* (1518) (*C. Tóth et al.*: Archontológia II. i. m. 520.)
- (85) *fel.*: A Héderváry-család oklevéltára I. Közl. Radvánszky Béla – Závodszy Levente. Bp. 1909. (a továbbiakban: Héderváry I.) 340–342. 259. sz., 351–353. 267. sz. (HU-MNL-OL-DL 45373.) (1468); 101267. (1499) *özv.*: *Dreska Gábor*: A pannonhalmi konvent hiteleshelyi működésének oklevéltára IV. A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 19. Győr 2013. 113. 893. sz. (HU-MNL-OL-DL 90422.) (1513)
- (86) *cseszneki várnagy*: HU-MNL-OL-DL 90417–90418. (1510) Lásd a *Marczalthői család* családfáját (*Nagy Iván*: Magyarország családai czimerekkel és nemzékrendi táblákkal VII. Pest 1860. 293.!)
- (87) *hajadon*: Frangepán II., 11–12. 12. sz. (HU-MNL-OL-DL 38907., 102533.) (1455) *fel.*: Héderváry I., 340–342. 259. sz., 351–353. 267. sz. (HU-MNL-OL-DL 45373.) (1468); 102620. (1481)
- (88) Lásd a Héderváriak leszármazását: *Engel P.*: Genealógia i. m., Héder nem 2. tábla: Hédervári, valamint *A Héderváry-család nemzedékrendje/Héderváry Osvát leszármazottjai* (A Héderváry-család oklevéltára II. Közl. Závodszy Levente. Bp. 1922. (a továbbiakban: Héderváry II.) I./II. lap!)
- (89) Frangepán II., 11–12. 12. sz. (HU-MNL-OL-DL 38907., 102533.) (1455)
- (90) HU-MNL-OL-DL 100558. (1440. máj. 16.); 102486. (1440. okt. 10.)
- (91–92) HU-MNL-OL-DL 50592. v. (1487. ápr. 12.) (*n.n.*); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 628., 632. (1492–1493); *Bilkei I.*: Zala megye levéltára i. m. 189. F26. (1499)
- (93–94) HU-MNL-OL-DF 274052. (1480); 253977. (1504)
- (95) *puella*: Héderváry II., 380–381. 407. sz. (HU-MNL-OL-DL 46182.) (1492); 102688. (1502) *fel.*: HU-MNL-OL-DL 102691. (1503); 68554. (1526) *özv.*: *Lukinich Imre*: Podmaniczky-család i. m. 211–233. (1542. dec. 7.)
- (96) Lásd az Essegváriak leszármazását: *Szatlóczi G.*: Zala megye i. m., Essegvári cs. a Lőrinte nemzetségből Lőrintei cs., Csékúti cs., Essegvári cs., Szegvári cs.!
- (97) HU-MNL-OL-DL 17218. (1471); HU-MNL-OL-DF 209386. (1479) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 102628. (1484)
- (98–99) *R./D./L. H. M. özv.*, Sz. (S)Z. M. *fel.*: HU-MNL-OL-DL 102628. (1484); 102668. (1498) *Engel P.*: Genealógia i. m., Zele (szentbalázi, kőkényesi, Zala m.)

2. tábla – Him fia György és Him leszármazása  
(Újlaki, Litéri, Perdei, Predei))



A forrást és az abban szereplő, birtoknévből képzett „előnevet”, illetve családnévet csak annál a személynél tüntettem fel, akire az oklevélben konkrétan hivatkoznak, a megnevezett felmenőnél nem. Bár természetesen nem zárható ki, hogy ő is ugyanarról a helységről nevezte magát, de az esetek többségében nem derül ki, hogy az oklevél kiállításának időpontjában életben volt-e még. Elhunyt személy néhaiként történő vagy özvegye említésénél csak a legkorábbi dátumot jegyeztem fel. A sok említéssel bíró családtagoknál (a családfán 2, 3, 23, 24, 25 számmal jelölve) csak a legfontosabb (1. és utolsó említés, birtoknévből képzett jelző, tisztség stb.) forrásokat tüntettem fel, míg a többi családtagnál igyekeztem valamennyi, általam ismert oklevél jelzetét megadni.

(1) Lásd I. tábla: Himfi család!)

(2) AOKl. IV. 33. 65. sz. (*Kumorovitz L. B.: Veszprémi regeszták* i. m. 42–43. 76. sz., HU-MNL-OL-DF 200094.) (1315/1317) (*de Nemty*) AOKl. XIX. 367. 819. sz. (HU-MNL-OL-DL 41022.) (1335)

(3) *Horváth R.: Heimiana* i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344) Újlaki: AO VI., 380. 241. sz. (HU-MNL-OL-DL 41273.) (1355); 41304. (1357); 108845. (1357); 108844. (1359); 42043. (1377); 6795. (1381) *de Heemfalva*: HU-MNL-OL-DL 108906. (1371)

(4) *Horváth R.: Heimiana* i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344), *Horváth R.: Heimiana* i. m. 99. (1345); AO VI., 130–132. 85. sz., AOKl. XXXVII. 412–413. 705. sz. (HU-MNL-OL-DL 66638.) (1353) Újlaki (testvére révén): HU-MNL-OL-DL 41304. (1357), 108845. (1357) *de Prede*: HU-MNL-OL-DL 42376. (1388)

(5) Újlaki: *Kóta Péter*: Középkori oklevelek Vas megyei levéltárakban I. Regeszták a vasvári káptalan levéltárának okleveleiről (1130) 1212–1526. Vas megyei levéltári füzetek 8. Szombathely 1997. 75. 200. sz., ZsO. I. 3114. (HU-MNL-OL-DF 279120.) (1393) *de Perd(u)e/Perdwe*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 244. 157. sz., ZsO. II./1. 3115. (HU-MNL-OL-DL 53208.) (1404); *Orttay T. – Pesty F.*: Temes i. m. 353–354. 212. sz., ZsO. II./1. 3994. (HU-MNL-OL-DL 53245.) (1405); ZsO. XIII. 969. (1426)

(6) Újlaki: *Kóta P.*: Középkori oklevelek i. m. 75. 200. sz., ZsO. I. 3114. (HU-MNL-OL-DF 279120.) (1393) *Litéri (de Lyt(h)er)*: HU-MNL-OL-DL 201263. (1433); 201365. (1434) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 102552. (1465)

(7) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 43–44. 31. sz./AOKl. XLIV. 419. 791. sz. (HU-MNL-OL-DL 51898.), *Szentpétery Imre*: A Nagyállói Kállay-család levéltára (Az oklevelek és egyéb iratok kivonatai.) II. 1351–1386. A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság kiadványai 2. Bp. 1943. 85–86. 1378. sz. (1360); AOKl. XLIV. 595. 1115. sz., 603–604. 1130. sz. (HU-MNL-OL-DL 51909.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 88. 1389. sz. (1360); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 70–71. 55. sz. (1365) (HU-MNL-OL-DL 52074.) Újlaki: ZsO. I. 3519. (HU-MNL-OL-DL 42579.) (1394); ZsO. I. 3685. (HU-MNL-OL-DL 68305.) (1394)

(8) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 43–44. 31. sz./AOKl. XLIV. 419. 791. sz. (HU-MNL-OL-DL 51898.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 85–86. 1378. sz. (1360); AOKl. XLIV. 595. 1115. sz., 603–604. 1130. sz. (HU-MNL-OL-DL 51909.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 88. 1389. sz. (1360); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 70–71. 55. sz. (1365) (HU-MNL-OL-DL 52074.) Újlaki: *Horváth R.: Heimiana* i. m. 370. (1390); *Kóta P.*: Középkori okleve-

lek i. m. 75. 200. sz., ZsO. I. 3114. (HU-MNL-OL-DF 279120.) (1393); ZsO. I. 3519. (HU-MNL-OL-DL 42579.) (1394); ZsO. I. 3685. (68305.) (1394); HU-MNL-OL-DL 102417. (1395) özv. n. n.: ZsO. II./1. 1388. (HU-MNL-OL-DL 102427.) (1402) *néhai*: HU-MNL-OL-DL 102572. (1470) (9) *Pesthy F.*: Krassó i. m. 43–44. 31. sz./AOKl. XLIV. 419. 791. sz. (HU-MNL-OL-DL 51898.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 85–86. 1378. sz. (1360); AOKl. XLIV. 595. 1115. sz., 603–604. 1130. sz. (HU-MNL-OL-DL 51909.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 88. 1389. sz. (1360); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 70–71. 55. sz. (1365) (HU-MNL-OL-DL 52074.) *de Perede*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 179–180. 120. sz., ZsO. I. 720. (HU-MNL-OL-DL 52601.) (1388)

(10) *de Peredw*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 279–280. 191. sz., ZsO. IV. 2048., 2281. (HU-MNL-OL-DL 53779.) (1414)

(11) *de Perdwe/Perde*: ZsO. XIII. 969. (1426); *Pesthy F.*: Krassó i. m. 367. 279. sz. (HU-MNL-OL-DL 55167.) (1439) – *krassói alispán*; HU-MNL-OL-DL 14085. (1447) *de Perdwe alias de Lyter*: HU-MNL-OL-DF 201313. (1447), HU-MNL-OL-DL 45124. (1464) *néhai*: *Perde dicti de Wylak*: HU-MNL-OL-DL 102552. (1465)

(12) HU-MNL-OL-DL 102552. (1465); 16256. (1465); 24550. (1465); 16265. (1465)

(13) *de Perdwe*: ZsO. XIII. 969. (1426)

(14) *de Perde*: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 239. 153. sz., ZsO. II./1. 760. (1417 k.) Újlaki: HU-MNL-OL-DL 49767. (1449); 49791. (1449); 49792. (1449) *Litéri (de Lyther, Lither)*: HU-MNL-OL-DL 49666. (1450); 49654. (1451)

(15) Újlaki: HU-MNL-OL-DL 49767. (1449); 49791. (1449); 49792. (1449) *Litéri (de Lyt(t)her, Lither)*: HU-MNL-OL-DL 49666. (1450); 49654. (1451); 14947. (1455); 15708. (1462); 45124. (1464); 102552. (1465); 16256. (1465); 24550. (1465); 16265. (1465); *Kóta P.*: Középkori oklevelek i. m. 155–156. 462. sz., HU-MNL-OL-DF 279232. (1469, de 3 évvel korábbi eseményekre von.); HU-MNL-OL-DL 49970. (1470) (1470/1471, de 6 évvel azelőtti eseményekre von.)

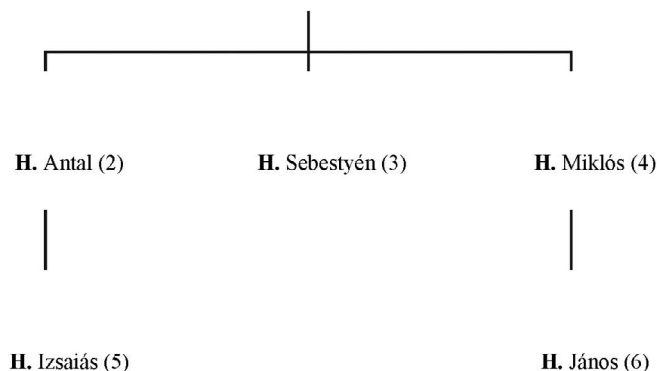
(16) *Litéri (de Lyt(t)he(er), Lither)*: HU-MNL-OL-DL 49666. (1450); 49654. (1451); 14947. (1455); 15708. (1462); 45124. (1464); 102552. (1465); 16256. (1465); 24550. (1465); 16265. (1465); *Kóta P.*: Középkori oklevelek i. m. 155–156. 462. sz., HU-MNL-OL-DF 279232. (1469, de 3 évvel korábbi eseményekre von.); HU-MNL-OL-DF 201432. (1472. júl. 23.: *végrendelkezése* aug. 9.: *néhai*); 200528. (1472)

(17–18) HU-MNL-OL-DF 201432. (1472)

- (19) Újlaki: ZsO. II./1. 1388. (HU-MNL-OL-DL 102427.) (1402) *de Perde: Pesthy F.*: Krassó i. m. 239. 153. sz., ZsO. II./1. 760. (1417 k.)
- (20) Újlaki: HU-MNL-OL-DL 49767. (1449); 49791. (1449); 49792. (1449); 49793. (1450)
- (21) *Litéri (de Lyther)*: HU-MNL-OL-DL 102552. (1465); 16256. (1465); HU-MNL-OL-DF 201432. (1472.); 200528. (1472) – *in aetate iuvenili; Soly-mosi L.*: Veszprém megye 1488. évi adólajstroma i. m. 180., 187. (1488) *néhái*: HU-MNL-OL-DF 200562./200561. (1492); HU-MNL-OL-DL 102652. (1493); 66638. (1493)
- (22) özv.: HU-MNL-OL-DF 200563. (1492); 200564. (1492); *Horváth R.*: Heimiana i. m. 628. (1492)
- (23) AOKl. IV. 33. 65. sz. (*Kumorovitz L. B.*: Veszprémi regeszták i. m. 42–43. 76. sz., HU-MNL-OL-DF 200094.) (1315/1317) (*de Nemty*) *comes leporariferorum*: AOKl. XXIX. 174–175. 244. sz. (HU-MNL-OL-DL 40975.) (1345. ápr. 16.) † 1346. febr. 12. e.: AOKl. XXX. 73–74. 106. sz. (HU-MNL-OL-DL 41002.); 6795. (1381) (*de Hemhaza*) (egy korábbi perben rokonára, György fia Miklósról kirótt bírság miatt hivatkoznak rá („...*coram nostris praedecessoribus et nobis convictus extitisset et agravatus...*” (Szécsi Miklós országbíró))
- (24) *Horváth R.*: Heimiana i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344) *de Heemfalva*: HU-MNL-OL-DL 108906. (1371) *de Hemhaza: Sörös Pongrácz*: A pannonhalmi Szent-Benedek-rend története VIII. A bakonybéli apátság története. I. Az önállóság kora 1023–1548. Bp. 1903. 398–399. 113. sz. (1373); HU-MNL-OL-DL 6795. (1381), 42376. (1388) *de Prede: Kumorovitz L. B.*: 1375. évi havasalföldi hadjárat i. m. 977. 6. sz. (HU-MNL-OL-DL 47943.)/Engel P.: A török-magyar háborúk i. m. 568. (1375/1386.12.17.) *Aszuági (de Ozyag(h)) (filius Heym filii Rach)*: AOKl. XLVII. 353. 617. sz., *Pesthy F.*: Krassó i. m. 58. 42. sz. (HU-MNL-OL-DL 52008.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 112. 1486. sz. (1363); AOKl. XLVIII. 21. 14. sz., *Pesthy F.*: Krassó i. m. 59. 43. sz. (HU-MNL-OL-DL 52012.), *Szentpétery I.*: Kállay-család i. m. 113. 1490. sz. (1364)
- (25) *Horváth R.*: Heimiana i. m. 94./HU-MNL-OL-DL 108853./108857./108883. (1344) *de Hemhaza*: HU-MNL-OL-DL 6795. (1381) *de Gyrog*: AOKl. XLIV. 300. 566. sz. (HU-MNL-OL-DL 91551.), 454. 855. sz. (HU-MNL-OL-DL 91561.) (1360)
- (26) AO VI., 130–132. 85. sz., AOKl. XXXVII. 412–413. 705. sz. (HU-MNL-OL-DL 66638.) (1353); 41304. (1357); 108845.(1357) *de Heemfalva*: HU-MNL-OL-DL 108906. (1371)
- (27) *de Perde: Pesthy F.*: Krassó i. m. 179–180. 120. sz., ZsO. I. 720. (HU-MNL-OL-DL 52601.) (1388)
- (28) Újlaki: *Kóta P.*: Középkori oklevelek i. m. 75. 200. sz., ZsO. I. 3114. (1393) (HU-MNL-OL-DF 279120.) Miklós fiaival, Bertalannal és Jakabbal és Balázs fia Péterrel együtt említik, helyzete bizonytalan a családfán, viszont Lórinccnek volt egy Miklós nevű fia.

## 3. tábla – Himházi (Antal)

Himházi László (1)



(1–6) HU-MNL-OL-DL 102420. (1390)

- (2) deák, *litteratus: Borsa Iván*: Az Abaffy család levéltára 1247–1515. A Dancs család levéltára 1232–1525. A Hanvay család levéltára 1216–1525. Magyar Országos Levéltár kiadványai II. Forráskiadványok 23. Bp. 1993. 129. 147. sz. (HU-MNL-OL-DL 56927.) (1385) (Hanvay) stb. *notarius specialis* id. Losonci László erdélyi vajda, Temes János alvajda (*Engel P.*: Archontológia i. m. 13.) hivatalában: HU-MNL-OL-DL 10752. (1377); *Jakó Zsigmond – Hegyi Géza – W. Kovács András*: Erdélyi Okmánytár. Oklevelek, levelek és más írásos emlékek Erdély történetéhez V. 1373–1389. Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának Kiadványai II. Forráskiadványok 60. Bp. 2021. 126–127. 260. sz., 147–148. 305. sz., 160. 334. sz. (HU-MNL-OL-DL 32214., 28576., 10752., 28085) (1377) *notarius* a nádori kúrián (Garai Miklós nádor (*Engel P.*: Archontológia i. m. 4.))): *Borsa I.*: Hanvay család i. m. 122–123. 139. sz. (HU-MNL-OL-DL 56921.); 126–128. 144. sz. (HU-MNL-OL-DL 56926.) (1384) (Hanvay); *Kumorovitz L. B.*: Veszprémi regeszták i. m. 332. 856. sz. (HU-MNL-OL-DF 201061.) (1386) altárnokmester: HU-MNL-OL-DL 102420.; 42452., ZsO. I. 1560. (1390) Kanizsai Miklós tárnokmester itélőmestere és altárnokmester: *Pesthy F.*: Krassó i. m. 185–192. 125. sz., ZsO. I. 783., 871., 1073. (HU-MNL-OL-DL 52644.) (1389); 42653., ZsO. I. 4925. (1397); *Engel P.*: Archontológia i. m. 38.
- (5) HU-MNL-OL-DL 42653., ZsO. I. 4925. (1397) deák, fehérvári káptalani kiküldött: ZsO. II./2. 6245. (1408); ZsO. III. 1669. nádori/királyi ember: ZsO. IV. 1909. (1414); ZsO. V. 1964. (1416) fehérvári kanonok, a Szent Demeter-oltár igazgatója: ZsO. VI. 2178. (1418) fehérvári dékán(kanonok), sokszor *procurator*: ZsO. VII. 211., 218–219., 233., 378. (1419); ZsO. VIII. 189., 1027. (1421); ZsO. IX. 149., 200. (1422); ZsO. X. 48., 323., 1545. (1423); ZsO. XI. 1440. (1424); ZsO. XII. 319., 527., 231., 533., 703. (1425) fehérvári dékán(kanonok), kir. ember is: ZsO. XIV. 496., 701–702., 746. (1427); *Ribi András*: A fehérvári káptalan archontológiája (1301–1457). Turul 94. (2018) 141., 145., 149. stb.
- (6) HU-MNL-OL-DL 41810. (1370); *Dreska Gábor*: A pannonhalmi konvent hiteleshelyi működésének oklevéltára I. A Győri Egyházmegyei Levéltár Kiadványai. Források, feldolgozások 6. Győr 2007. 271–273. 242. sz. (HU-MNL-OL-DL 6871.) (1382)